

VOORUITZICHTEN

Economische vooruitzichten 2024-2029

Juni 2024

Inhoudstafel

1. Inleiding	1
2. Macro-economische evoluties	2
3. Arbeidsmarkt	9
4. Overheidsfinanciën	14
5. Bijlagen	19
5.1. Statistische bijlage	19
5.2. Definitie van de HERMES-bedrijfstakken	46

Lijst van tabellen

Tabel 1	Rekening van de gezamenlijke overheid	15
Tabel 2	Overheidsschuld	15
Tabel 3	Rekening van de federale overheid en sociale zekerheid	16
Tabel 4	Rekening van de gemeenschappen en gewesten	17
Tabel 5	Rekening van de lagere overheid	18

Lijst van figuren

Figuur 1	Economische groei van de wereld en de eurozone	2
Figuur 2	Evolutie van de uitvoer en de potentiële uitvoermarkten	3
Figuur 3	Consumptie, beschikbaar inkomen en spaarquote van de particulieren	4
Figuur 4	Evolutie van de investeringen en de rendabiliteit van de ondernemingen	5
Figuur 5	Evolutie van de totale broeikasgasemissies per sector	8
Figuur 6	Bijdragen tot de groei van de beroepsbevolking (definitie FPB)	9
Figuur 7	Werkende bevolking en werkgelegenheidsgraad	12
Figuur 8	Werkloosheid (definitie FPB) en werkloosheidsgraad	12

Bijdragen

Deze publicatie werd verwezenlijkt door de leden van de Algemene Directie van het FPB.

Algemene coördinatie verzekerd door Igor Lebrun, Delphine Bassilière, Michel Saintrain en Filip Vanhorebeek.

Hebben bijgedragen: Ingrid Bracke, Isabelle Clerbois, Bart De Ketelbutter, Frédérique Denil, Greet De Vil, Ludovic Dobbelaere, Nicole Fasquelle, Vincent Frogneux, Joanna Geerts, Gina Gentil, Koen Hendrickx, Hendrik Nevejan, Bertrand Scholtus, Peter Stockman, Patrick Van Brusselen en Delphine Van Hoolandt.

Vertaaldienst: Christelle Castelain en Patricia Van Brussel.

Informaticacel: Geert Bryon, Adinda De Saeger en Dominique Van Der Wal.

1. Inleiding

Dit rapport vat de resultaten samen van de juniversie van de 'Economische vooruitzichten 2024-2029'. Het is een geactualiseerde en meer gedetailleerde versie van de vooruitzichten die het Federaal Planbureau in februari publiceerde als bijdrage tot de voorbereiding van het stabiliteitsprogramma en het nationaal hervormingsprogramma. Die februariversie werd ook als referentiescenario gebruikt voor de doorrekening van de verkiezingsprogramma's.

Zoals gebruikelijk worden deze vooruitzichten opgesteld bij ongewijzigd beleid. Ze houden rekening met de belangrijkste informatie inzake overheidsontvangsten en -uitgaven die op 6 juni beschikbaar was. Ze anticiperen niet op nieuwe maatregelen die de toekomstige regeringen kunnen nemen en de impact daarvan op de economische groei.

Het rapport is als volgt ingedeeld. Hoofdstuk 2 beschrijft de internationale context en de vooruitzichten voor de Belgische economische groei, de inflatie en de broeikasgasemissies. In hoofdstuk 3 worden de resultaten voor de arbeidsmarkt toegelicht. Hoofdstuk 4 geeft een overzicht van de resultaten voor de overheidsfinanciën. De tabellen met de gedetailleerde resultaten en de definities van de bedrijfstakken zijn als bijlagen opgenomen in hoofdstuk 5.

2. Macro-economische evoluties

Een tragere groei van de wereldeconomie in vergelijking met de voorbije twee decennia.

De groei van de wereldeconomie bleef in 2023 beperkt tot 3,1%, tegenover 3,5% het jaar voordien. Ze verloor vaart, o.m. door de renteverhogingen van diverse centrale banken om de inflatie af te remmen. De groei zou ook dit jaar en de volgende jaren beperkt blijven tot iets meer dan 3%, wat aanzienlijk lager is dan in de voorbije twee decennia. Dat is grotendeels het gevolg van een lagere groei van de totale factorproductiviteit, de dalende arbeidsmarktparticipatie als gevolg van de vergrijzing en een zwakkere investeringsgroei. De mondiale productiviteitsgroei wordt onder andere afgeremd door handelsbeperkende

maatregelen, die de mogelijkheden tot efficiëntiewinsten uit specialisatie, schaalvoordelen en concurrentie verkleinen.¹

In de eurozone bleef de economische groei vorig jaar beperkt tot 0,4%. De particuliere consumptie stagneerde omdat de koopkracht van de gezinnen aangetast werd door de hoge inflatie. Ook het investeringsklimaat was – vooral voor de bouw en de energie-intensieve industrie – ongunstig. De oplopende rente zorgde immers voor hogere financieringskosten en aardgas bleef veel duurder dan in de VS en China. In het eerste kwartaal van 2024 trok de economische activiteit aan en verbeterden de voorlopende indicatoren. De bbp-groei zou licht hernemen tot 0,8% in 2024 en verder aantrekken tot 1,4% in 2025 onder impuls van de particuliere consumptie (dankzij de stijging van de lonen en de werkgelegenheid) en van de uitvoer. De diverse relanceprogramma's kunnen niet verhinderen dat de investeringsgroei nagenoeg zou stilvallen in 2024 en pas in 2025 een bescheiden herstel zou boeken. Op middellange termijn zou de economische groei in de eurozone licht vertragen tot 1,2%.

Een internationaal scenario met belangrijke onzekerheden.

De vooruitzichten zijn omgeven met onzekerheden die vooral te maken hebben met het verloop van geopolitieke spanningen en handelsconflicten en – deels daarmee samenhangend – de toekomstige evolutie van de inflatie. Een verdere afkoeling van de inflatie kan het economisch herstel een extra impuls geven. Een hardnekkig hoge (kern)inflatie kan de centrale banken er daarentegen toe aanzetten hun monetair beleid minder snel te versoepelen, met opwaartse druk op de langetermijnrentes tot

¹ De hypothesen in verband met de internationale omgeving zijn gebaseerd op de vooruitzichten van de Europese Commissie van mei 2024 (voor de jaren 2024 en 2025) en op de vooruitzichten van het IMF van april 2024 (voor de periode 2026-2029). Voor een overzicht van de financiële hypothesen (termijnmarktnoteringen van 21 mei voor de jaren 2024 en 2025, technische hypothesen vanaf 2026), zie tabel A.1 in de statistische bijlage.

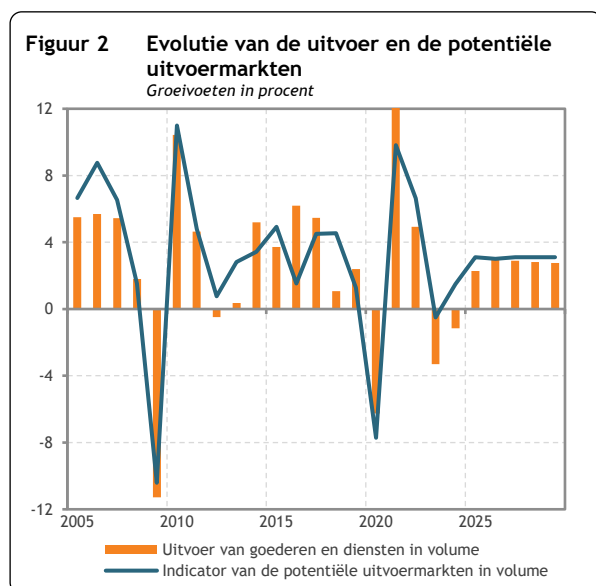
gevolg. De opkomst van AI en structurele hervormingen zouden de productiviteitsgroei kunnen ondersteunen.

De Belgische bbp-groei zou zich in de periode 2024-2029 nagenoeg stabiliseren op 1,3% tot 1,4% per jaar.

Terwijl de bbp-groei in de eurozone beperkt bleef tot 0,4% in 2023, hield de Belgische economie beter stand (1,4%) onder impuls van de consumptie van de gezinnen en de overheid en van opvallend dynamische bedrijfsinvesteringen. Ook dit jaar zou de Belgische bbp-groei op 1,4% uitkomen (tegenover 0,8% in de eurozone) en aangedreven worden door de particuliere consumptie en de bedrijfsinvesteringen, terwijl de uitvoer en de investeringen van de gezinnen in woningen voor het tweede jaar op rij terugvallen. Ondanks de gezondheids- en energiecrisis zou het Belgisch bbp in 2024 7% hoger uitkomen dan in 2019, tegenover 4% voor de eurozone.

In de periode 2025-2029 zou de Belgische economie met 1,3% tot 1,4% per jaar blijven groeien, wat nauw aansluit bij het eurozone-gemiddelde. De particuliere consumptie blijft de sterkhouders, terwijl het tempo van de bedrijfsinvesteringen wat wordt teruggeschroefd en de uitvoer profiteert van het herstel van de buitenlandse handel.

Na een daling in 2023 en 2024 kennen de Belgische in- en uitvoer opnieuw een positieve volumegroei vanaf 2025, waarbij de netto-uitvoer een licht negatieve bijdrage levert tot de bbp-groei.

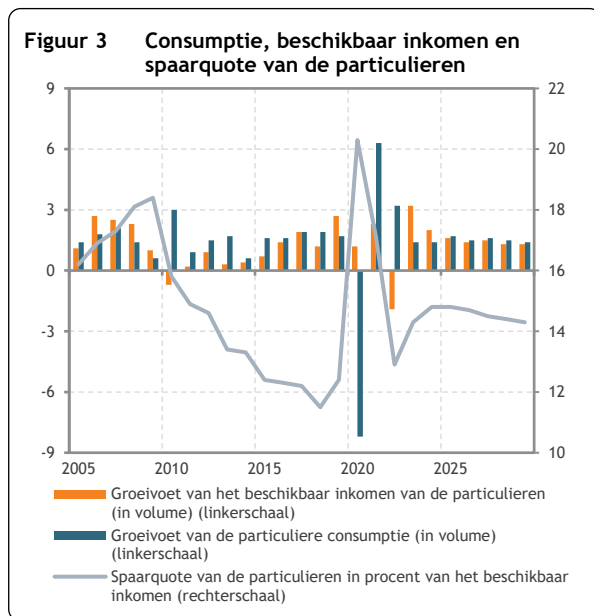
De groeivertraging van de wereldhandel leidde tot een volumedaling van de Belgische uitvoer met 3,3% in 2023. In de loop van 2024 zou de uitvoer hernemen in navolging van de internationale conjunctuur, maar door een negatief overloopeffect blijft de volumegroei van de Belgische uitvoer op jaarbasis negatief (-1,1%). Pas in 2025 vertoont de uitvoer opnieuw een positieve jaargroei (2,3%). Het verlies aan marktaandeel is aanzienlijk in de periode 2023-2025 (gemiddeld groeiverschil van 2,1 procentpunten per jaar ten opzichte van de potentiële uitvoermarkten), wat waarschijnlijk toe te schrijven is aan de aantasting van het concurrentievermogen als gevolg van de gestegen loonkosten. In de periode 2026-2029

groeien de potentiële uitvoermarkten van België met gemiddeld 3,1% per jaar. Samen met stabiele wisselkoersen en een gematigde stijging van de arbeidskosten per eenheid product (gemiddeld 1,9% per jaar), zou dat resulteren in een volumegroei van de Belgische uitvoer van gemiddeld 2,9% per jaar. Het verlies aan buitenlandse marktaandeel is dan aanzienlijk kleiner.

In het kielzog van de uitvoer daalt ook de invoer in volume, zowel in 2023 (-2,6%) als in 2024 (-1,5%), ondanks een stijging van de binnenlandse vraag. In 2023 daalt de uitvoer sterker dan de invoer en levert de netto-uitvoer een negatieve bijdrage tot de economische groei (-0,6 ppt), terwijl in 2024 het omgekeerde gebeurt (+0,3 ppt). De volumegroei van de invoer wordt opnieuw positief in 2025 (2,7%) en trekt verder aan tot gemiddeld 3,0% in de periode 2026-2029. Dat leidt tot een licht negatieve bijdrage van de netto-uitvoer tot de economische groei (gemiddeld -0,1 ppt per jaar).

De lopende rekening van de betalingsbalans vertoonde in 2023 een tekort van 1% van het bbp, maar zou in 2024 een evenwicht boeken dankzij de stijging van de netto-uitvoer (wat nog versterkt wordt door een aanzienlijke ruilvoetwinst). Nadien wordt opnieuw een tekort geboekt dat op middellange termijn in de buurt van 1% uitkomt. De binnenlandse vraag wordt immers deels gefinancierd door een stijgend overheidstekort, wat de invoerbehoefte aanwakkert.

Een vrij stabiele groei van de particuliere consumptie (ongeveer 1,5% per jaar) in de projectieperiode.

De groei van het reëel beschikbaar inkomen van de particulieren wordt in 2023 (3,2%), in 2024 (2,0%) en in mindere mate in 2025 (1,6%) grotendeels ondersteund doordat de indexering van de lonen en de sociale uitkeringen, die met enige vertraging de inflatie volgt, de groei van de deflator van de particuliere consumptie overtreft. De particuliere consumptie heeft typisch een meer afgevlakt profiel dan het beschikbaar inkomen omdat grote inkomensschommelingen deels worden opgevangen door aanpassingen van de gezinsspaarquote. Die laatste wordt ook beïnvloed door de gestegen rentevoeten, die sparen aantrekkelijker maken. De particuliere consumptie steeg in volume met 1,4% in 2023, zou ook dit jaar

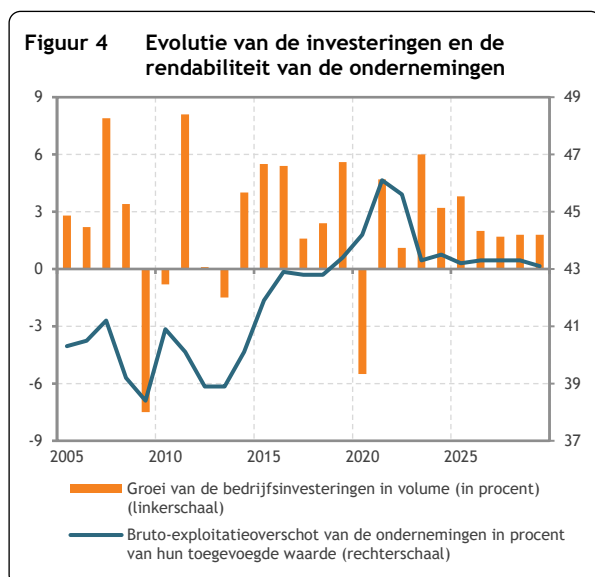
op 1,4% bedragen en verder toenemen met 1,7% in 2025. De gezinsspaarquote trekt daardoor aan van 12,9% in 2022 tot 14,8% in 2025.

In de periode 2026-2029 zou het reëel beschikbaar inkomen van de particulieren stijgen met gemiddeld 1,4% per jaar. De inflatie kent vanaf 2025 een meer trendmatig verloop (1,8% per jaar), waardoor ook de indexering van lonen en sociale uitkeringen op een stabiel pad terechtkomt vanaf 2026. De inkomensgroei zou worden aangedreven door de stijging van de bruto-uurlonen vóór indexering in de marktsector (0,6% per jaar). In combinatie met de toename van de werkgelegenheid zou dat leiden tot een reële groei van de totale loonsom van gemiddeld 1,4% per jaar. Het netto-inkomen uit vermogen zou met gemiddeld 0,9% per jaar toenemen, terwijl het totaalbedrag aan ontvangen sociale uitkeringen met 2,0% per jaar zou stijgen (telkens uitgedrukt in reële termen). Aan de uitgavenzijde zou de betaalde inkomstenbelasting met gemiddeld 2,1% per jaar stijgen.

De particuliere consumptie zou met gemiddeld 1,5% per jaar in de periode 2026-2029 iets sterker toenemen dan het reëel beschikbaar inkomen. De gezinsspaarquote zou bijgevolg licht afnemen tot 14,3% in 2029, maar ruim boven het historisch lage niveau van vóór de gezondheidscrisis (12,4% in 2019) blijven.

Een forse toename van de bedrijfsinvesteringen in het begin van de projectieperiode.

De bedrijfsinvesteringen boekten een opmerkelijk sterke volumegroei in 2023 (6,0%), ondanks gestegen rentevoeten en een relatief lage industriële capaciteitsbezettingsgraad. De winstmarges van de ondernemingen bereikten – macro-economisch gezien – evenwel een historisch hoog niveau in 2021-2022, waardoor de bedrijven ruimte hebben voor zelffinanciering, onder meer voor de noodzakelijke investeringen in vergroening en digitalisering. Bovendien is er steun vanuit de verschillende relanceplannen. In de periode 2024-2029 zouden de afzetperspectieven een stabiele groei kennen en blijft de langetermijnrente in de buurt van 3%. De winstgevendheid van de ondernemingen valt weliswaar terug, maar blijft historisch gezien hoog. Tegen die achtergrond zouden de bedrijfsinvesteringen verder toenemen met 3,2% in 2024, met 3,8% in 2025, met 2,0% in 2026 en – rekening houdend met het aflopen van de relanceplannen – met gemiddeld 1,8% in de jaren 2027-2029. De investeringsquote van de ondernemingen (d.i. het nominaal aandeel van die investeringen in het bbp) zou stijgen van 17,1% in 2023 tot 18,0% in 2029.

Na drie jaren van daling, zouden de investeringen van de gezinnen vanaf 2025 weer een positieve groei kennen.

De stijging van de hypotheekrente, de hoge kostprijs van bouwmaterialen, het klimaat van onzekerheid en de daling van de koopkracht in 2022 deden de investeringen van de gezinnen in woningen sterk terugvallen in 2022 en 2023 (een volumedaling van in totaal 8,7%). In de loop van 2024 zouden de gezinsinvesteringen uitbodemen, maar op jaarbasis dalen ze verder met 3,1% door een ongunstig startpunt. Pas in de periode 2025-2029 zou opnieuw een positieve volumegroei worden geboekt (gemiddeld 1,5% per jaar), tegen de achtergrond van een vrijwel stabiele langetermijnrente en de verdere koopkrachtontwikkeling.

De overheidsinvesteringen zouden sterk toenemen in 2023 en 2024, om daarna licht te dalen.

De overheidsinvesteringen zouden een aanzienlijke volumegroei kennen in 2023 en 2024 (respectievelijk 6% en 13%). De investeringen van de lagere overheid versnellen in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2024. Daarnaast zouden de investeringen van de federale

overheid fors toenemen, vooral de investeringen van Defensie (uitvoering van de strategische visie, waaronder het STAR-plan). Tot slot zouden ook de investeringen van de gewesten en gemeenschappen aanzienlijk stijgen, zij het meer in 2023 dan in 2024.

In de periode 2025-2029 zouden de overheidsinvesteringen een overwegend dalende trend vertonen (gemiddeld -0,9% per jaar), vooral door de terugval van de investeringen van de lagere overheid na de gemeenteraadsverkiezingen van 2024 (al hernemen ze in 2029 in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2030). Afgezien van de toename van de investeringen van de Franse Gemeenschap in schoolgebouwen, krijgen de investeringen door de Gewesten en Gemeenschappen geen belangrijke nieuwe impulsen meer en dalen ze in 2027 als gevolg van het einde van de relanceplannen. Alleen de investeringen van Defensie (federale overheid) zouden aanzienlijk stijgen in 2026 en 2028.

De volumegroei van de overheidsconsumptie zou gemiddeld 1,3% bedragen in de periode 2024-2029.

Na vrij grote schommelingen als gevolg van de gezondheids- en energiecises in de periode 2020-2023, zou de overheidsconsumptie in de periode 2024-2029 een stabielere volumegroei kennen van gemiddeld 1,3% per jaar. Die groei wordt in grote mate aangedreven door de uitgaven voor gezondheidszorg (gemiddeld 2,7% in reële termen). De volumegroei van de overheidslonen zou daarentegen veel bescheidener zijn (gemiddeld 0,4%, in het verlengde van een stijging van de overheidswerkgelegenheid met gemiddeld 0,2%), terwijl de netto-aankopen van goederen en diensten zouden afnemen met gemiddeld 2,3% per jaar.

De inflatie zou verder afkoelen en tijdens de jaren 2026-2029 op 1,8% uitkomen.

Als gevolg van de torenhoge energieprijzen en een oplopende onderliggende inflatie bereikte de consumptieprijsinflatie, gemeten aan de hand van de index van de consumptieprijzen, in 2022 9,6%, het hoogste niveau sinds het midden van de jaren 70. Sindsdien zijn de aardgas- en elektriciteitsprijzen sterk teruggevallen en vanaf de tweede helft van 2023 laat ook de onderliggende inflatie een geleidelijke daling optekenen. Daardoor zou de consumptieprijsinflatie terugvallen van 4,1% in 2023 tot 3,1% in 2024 en 2,0% in 2025. De deflator van de particuliere consumptie (concept nationale rekeningen) heeft een meer uitgesproken profiel, omdat die geen rekening houdt met de invloed van de kortingen op de energiefactuur die toegekend werden van november 2022 tot maart 2023 (het zogenaamde 'basispakket'). Daardoor nam de groei van de deflator van de particuliere consumptie nog sterker toe dan de consumptieprijsinflatie in 2022 en 2023, maar kent hij een meer uitgesproken terugval in 2024 (tot 1,9%). Tijdens de periode 2026-2029 houdt het scenario geen rekening met nieuwe prijsschokken en zou de inflatie zich stabiliseren op 1,8%.

De energie-intensiteit van het bbp neemt verder af.

Na een daling in 2022 als gevolg van de hoge prijzen, nam het energie-eindverbruik in 2023 verder af (met ongeveer 2%). In de periode 2024-2029 zou het nagenoeg stabiliseren (gemiddeld -0,1% per jaar), terwijl de energie-intensiteit van het bbp verder afneemt.

De evolutie van het elektriciteitsaanbod houdt rekening met informatie over de beschikbaarheid van de kernreactoren (bronnen: REMIT, Elia) en met het WAM-scenario ('with additional measures') in het ontwerp van geactualiseerd Nationaal Energie-Klimaatplan 2021-2030 (NEKP 2023), dat in november 2023 werd ingediend bij de Europese Commissie. Dit scenario houdt met name rekening met de meest recente planning voor de ontwikkeling van offshore windenergie (AD Energie van de FOD Economie) en met de verlenging van de levensduur van de kerncentrales Doel 4 en Tihange 3 (vanaf november 2025, zoals bepaald in het akkoord van december 2023 tussen Engie en de federale regering). Daardoor zou het aandeel van de kerncentrales in het elektriciteitsaanbod geleidelijk dalen tot 2026 en vervolgens toenemen vanaf 2028 (na de onderhoudswerkzaamheden voor de verlenging). Het aandeel van hernieuwbare energie in het elektriciteitsaanbod zou fors toenemen tot 40% in 2029, tegenover 30% in 2023.

De evolutie van de broeikasgasemissies wordt sterk bepaald door de structuur van het elektriciteitsaanbod.

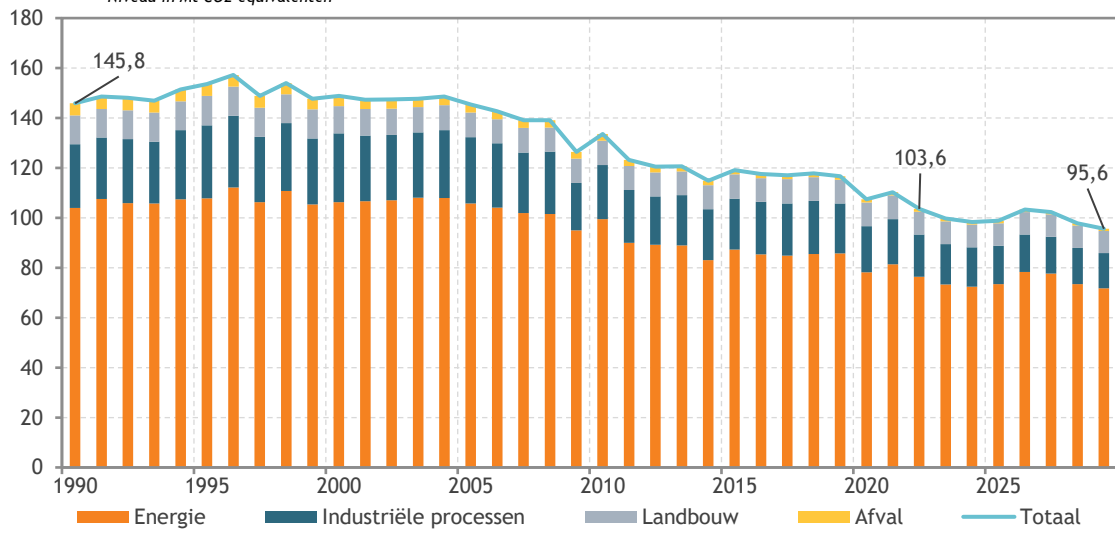
De totale broeikasgasemissies worden momenteel voor ongeveer driekwart veroorzaakt door energieverbruik.² In 2025 en vooral in 2026 zouden die energiegebonden emissies toenemen als gevolg van de onderhoudswerken voor de verlenging van Doel 4 en Tihange 3 en de stillegging van de resterende kerncentrales. Ze zouden in 2028 relatief sterk terugvallen door de heropstart van Doel 4 en Tihange 3. De totale emissies zouden in 2029 95,6 miljoen ton CO₂-equivalenten bedragen. Hiervan zijn de emissies afkomstig van de grote energie-intensieve industriële installaties onderworpen aan de Europese doelstelling van het Emission Trading System (ETS). Volgens de Fit-for-55 klimaatwetgeving moet die uitstoot op Europees niveau tegen 2030 verminderen met 62% t.o.v. 2005, maar er zijn geen reductiedoelstellingen per lidstaat vastgelegd. Voor de emissies die niet onder het ETS vallen (voornamelijk afkomstig van gebouwen, transport, landbouw en afval) heeft België een reductiedoelstelling tegen 2030 van -47% t.o.v. 2005.³ In deze vooruitzichten blijft hun daling zonder bijkomende maatregelen echter beperkt tot 25,5% in 2029 t.o.v. 2005.

---

² De totale emissies omvatten ook nog de uitstoot van de industriële processen, van de landbouw en van afval.

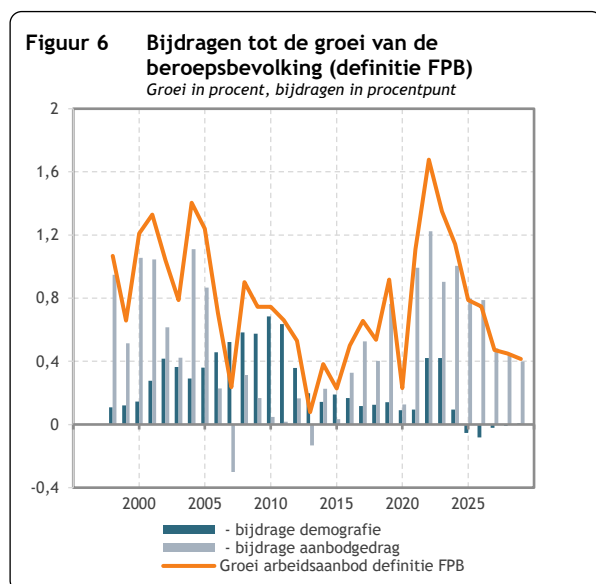
³ Overeenkomstig de herziene Europese Verordening inzake de verdeling van de inspanningen (EU) nr.2023/857, de zogenaamde 'Effort Sharing Regulation'.

Figuur 5 Evolutie van de totale broeikasgasemissies per sector
Niveau in Mt CO₂-equivalenten

3. Arbeidsmarkt

De groei van het arbeidsaanbod wordt vooral ondersteund door de toename van de activiteitsgraden op oudere leeftijd.

De beroepsbevolking groeide opmerkelijk sterk in de periode 2021-2023 (met gemiddeld 1,4% per jaar; +230 000 personen gecumuleerd). Dat was zowel het gevolg van de structurele toename van de arbeidsmarktparticipatie in de oudere leeftijdsklassen als van de aanzienlijke verhoging van de studentenarbeid en de inhaalbeweging die de activiteitsgraden in de jongere leeftijdsklassen maakten na de corona-inzinking. Daarnaast zorgde de sterke instroom van Oekraïense vluchtelingen tijdens de jongste twee jaar voor een forse demografische impuls op arbeidsleeftijd. De impact daarvan op het arbeidsaanbod was weliswaar beperkter, gezien hun relatief lage

participatie op de arbeidsmarkt. Ten slotte breidden de gewestelijke diensten van arbeidsbemiddeling hun dienstverlening uit naar een breder publiek van niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden, wat in 2022 en 2023 respectievelijk 0,14 ppt en 0,40 ppt bijdroeg tot de groei van het arbeidsaanbod (30 000 personen gecumuleerd).

Die laatste factor levert ook dit jaar nog een aanzienlijke bijdrage tot de toename van de beroepsbevolking (28 000 personen op een totaal van 65 000 personen), maar zou daarna op kruissnelheid komen. Zonder noemenswaardige impuls vanuit de demografie, berust de groei van het arbeidsaanbod vanaf 2025 vrijwel volledig op de toename van de activiteitsgraden, die zich vooral situeert in de oudere leeftijdsklassen. Tijdens de jaren 2025-2026 wordt die dynamiek versterkt door de verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd tot 66 jaar en neemt de beroepsbevolking toe met gemiddeld 43 000 personen per jaar. Tijdens de jaren 2027-2029 verzwakt de toename tot gemiddeld 26 000 personen per jaar. Over de gehele projectieperiode 2024-2029 stijgt de beroepsbevolking met 233 000 personen, terwijl de bevolking op arbeidsleeftijd slechts met 22 000 personen verhoogt.

Dankzij lagere inflatie vertraagt de groei van de nominale arbeidskosten per uur in de marktbedrijfstakingen ondanks de hogere groei van de brutolonen vóór indexering na 2024.

In 2023 stegen de nominale arbeidskosten per uur in de marktbedrijfstakingen met 8,2%. Ondanks de loonnorm die een nulgroei inhoudt, stegen de bruto-uurlonen vóór indexering (0,3%). De impact van de indexering (8,1%) op de arbeidskosten werd verzacht door de gezamenlijke impact van werkgeversbijdragen en loonsubsidies (-0,2%), voornamelijk via tijdelijke verminderingen van de wettelijke werkgeversbijdragen.

In 2024 zou de groei van de nominale arbeidskosten per uur vertragen tot 3,7%, vooral dankzij de lagere indexering (3,0%). De bruto-uurlonen vóór indexering zouden met 0,1% stijgen via de impact van de GGMMI-verhogingen en uitlopers van de sociale akkoorden voor de zorgsector. Anderzijds blijkt dat o.a. de stopzetting van de tijdelijke verminderingen van de wettelijke werkgeversbijdragen van 2023 en mindere genereuze regionale doelgroepverminderingen voor de aanwerving van oudere werknemers goed zou zijn voor een opwaartse druk (0,5%) op de groei van de arbeidskosten.

Wordt na 2024 over de lonen onderhandeld in lijn met de arbeidsproductiviteit en de werkloosheidsgraad, dan zouden in de nominale arbeidskosten per uur in de periode 2025-2029 gemiddeld met 2,5% per jaar stijgen. Daarbij trekt de groei van de bruto-uurlonen vóór indexering aan tot gemiddeld 0,6% per jaar, vertraagt de indexering tot gemiddeld 2,0%, terwijl de werkgeversbijdragen en de loonsubsidies de groei van de nominale arbeidskosten per uur licht beperken (-0,1%). De nominale arbeidskosten per eenheid product (loontrekkenden en zelfstandigen samen) zouden gemiddeld met 2,0% per jaar stijgen.

De groei van de marktwerkgelegenheid vertraagt momenteel fors, trekt aan op middellange termijn, maar ligt ook dan lager dan in het recente verleden.

De groei van de marktwerkgelegenheid was bijzonder fors in de nasleep van de coronacrisis, maar viel in de loop van 2023 geleidelijk stil doordat de activiteit op een lager groeipad kwam te liggen en de productiviteit per hoofd zich verder herstelde van de corona-gerelateerde inzinking. In de loop van dit jaar zou hij terug aantrekken. Door een ongunstig overloopeffect valt de groei van de marktwerkgelegenheid in 2024 echter lager uit dan in 2023 (+0,5% tegenover +0,7%).

Vanaf 2025 groeit de activiteit in de marktsector gemiddeld met 1,5% per jaar. De productiviteitsgroei per uur bedraagt in die periode 0,45% per jaar, wat iets hoger is dan gemiddeld tijdens de jaren 2017-2022, maar laag blijft vanuit een langetermijnperspectief. De groei van het arbeidsvolume (1,05% per jaar) wordt in die periode gedeeltelijk geabsorbeerd door de toename van de gemiddelde arbeidsduur (0,1% per jaar). Die was in 2023 al hersteld van de coronagebonden inzinking, maar zijn groei wordt in de periode 2024-2026 ondersteund door de uitbreiding van het toepassingsgebied van de flexi-jobs en – gedurende de gehele projectieperiode – door de geleidelijke afbouw van het tijdskrediet eindeloopbaan in de leeftijdsklasse 55-59 jaar.

De marktwerkgelegenheid groeit dan met 0,95% per jaar, wat minder sterk is dan tijdens de jaren 2017-2022 (1,5% per jaar), toen de groei van de activiteit hoger lag (1,85% per jaar) en bovendien arbeidsintensiever was.

Die vaststelling geldt voor vrijwel alle marktsegmenten,...

De werkgelegenheid in de verwerkende nijverheid presteerde opvallend sterk tijdens de jaren 2017-2022, maar wordt momenteel relatief hard getroffen. De activiteit krimpt in die tak tijdens de jaren 2023-2024, waardoor 5 000 banen verloren gaan. Vanaf 2025 herneemt de groei van de activiteit en is ze vergelijkbaar met die tijdens de jaren 2017-2022. Bij relatief sterkere productiviteitswinsten, zou die

groei nochtans gepaard gaan met verder werkgelegenheidsverlies, dat zou oplopen tot 10 000 personen tegen 2029.

Ook in de bouwnijverheid verzwakt de groei van de werkgelegenheid aanzienlijk in de jaren 2023-2024 (slechts +3 000 banen op twee jaar). Dat is niet zozeer als gevolg van een groeivertraging van de activiteit, maar door een forse herneming van de productiviteitsgroei, die net zoals in de verwerkende nijverheid atypisch laag lag in de jaren 2017-2022. In vergelijking met die laatste periode groeit de activiteit in de bouwnijverheid vanaf 2025 aanzienlijk sterker, maar blijft ze ook dan beduidend minder arbeidsintensief, zodat de toename van de werkgelegenheid beperkt blijft tot +15 000 personen. De verzelfstandiging van de werkgelegenheid zet zich verder door in die tak: het aandeel van zelfstandigen (inclusief beheerders van vennootschappen) in de werkgelegenheid stijgt tot 39% in 2029.

Bij de marktdiensten halveert de werkgelegenheidsgroei in de jaren 2023-2024 in vergelijking met het recente verleden (+53 000 banen op twee jaar). De forse inzinking van de interimarbeid speelt daarin een belangrijke rol, terwijl ook in de takken 'handel en horeca' en 'transport en communicatie' de werkgelegenheidsgroei stilvalt. Ten slotte is ook in verscheidene takken van de persoonlijke en zakelijke dienstverlening sprake van een zekere vertraging in de jobaanwas.

Vanaf 2025 trekt de werkgelegenheidsgroei aan bij de marktdiensten (+1,2% per jaar, 197 000 personen bijkomend tegen 2029), maar toch ligt hij ook dan lager dan in het recente verleden (+1,6% per jaar tijdens de jaren 2017-2022), toen de activiteit in die takken forser groeide. Die relatief mindere jobcreatie geldt voor alle takken van de marktdiensten, behoudens voor 'gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening', waar de groei even dynamisch blijft en voor 'krediet en verzekeringen', waar het banenverlies beperkter is dan voorheen.

...en meer nog bij de overheid, waar de groei van de werkgelegenheid sterk terugvalt,...

De werkgelegenheid bij de overheid nam toe met 9 300 personen in 2023 (+1,0%) en zou dit jaar nog stijgen met 5 800 personen (+0,6%), voornamelijk doordat meer personen aan de slag gaan in het Vlaamse onderwijs en in de administraties op alle overheidsniveaus.

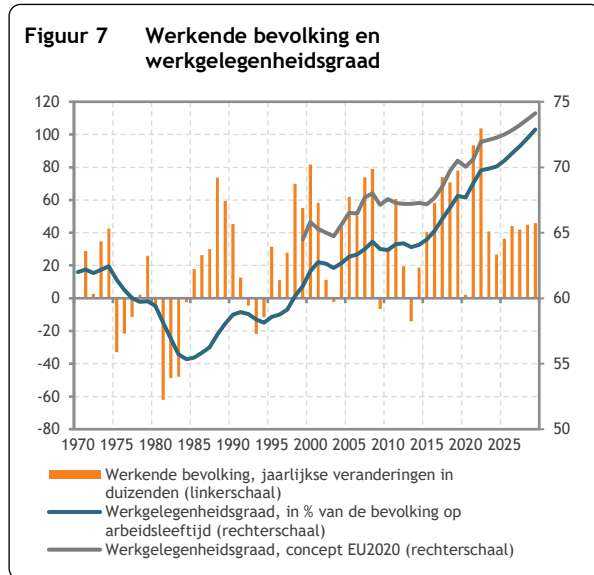
Vanaf 2025 zou de werkgelegenheid bij de overheid gemiddeld nog slechts met 1 600 personen per jaar toenemen. De werkgelegenheid in de administraties zou constant blijven, met uitzondering van de administraties van de lagere overheid, waar de groei van het personeelsbestand de groei van de totale bevolking volgt, Defensie, waar het personeelsbestand zou stijgen overeenkomstig de NAVO-verbintenissen, en de federale administratie, waarvoor de informatie in de budgettaire meerjarenramingen nog een toename van de werkgelegenheid laat vermoeden. In lijn met de evolutie van de respectieve schoolbevolkingen, zou de werkgelegenheid in het Franstalig onderwijs afnemen, terwijl ze in het Vlaamse onderwijs nog slechts matig zou stijgen.

Over de gehele projectieperiode 2024-2029 stijgt de overheidswerkgelegenheid met 14 000 personen, wat aanzienlijk minder is dan tijdens de afgelopen zes jaar (+59 000 personen).

...zodat de werkgelegenheidsgraad minder sterk stijgt dan tijdens de afgelopen zes jaar...

Onder invloed van de tragere werkgelegenheidsgroei in zowel markt als niet-markttakken, verzwakt de toename van de werkzame bevolking tot +41 000 personen in 2023 en +27 000 in 2024. Nadien trekt

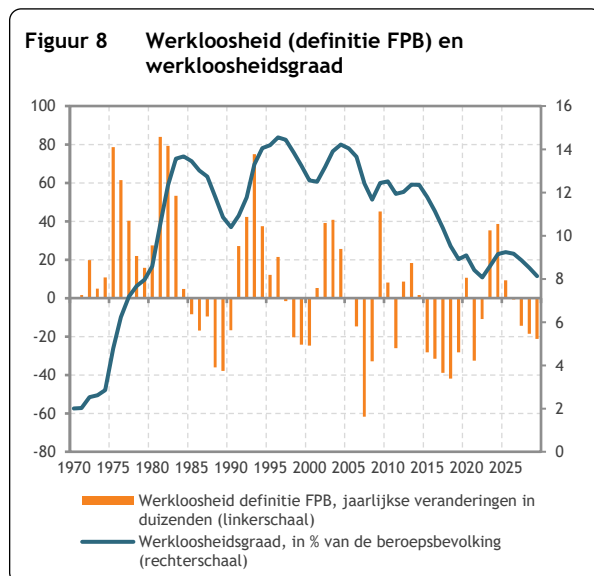

hij – uitsluitend dankzij de ontwikkeling in de marktsector – terug aan tot +36 000 personen in 2025 en gemiddeld +44 000 personen per jaar tijdens de periode 2026-2029. Op middellange termijn zou de werkende bevolking met 240 000 personen toenemen, wat gevoelig minder sterk is dan tijdens de afgelopen zes jaar (+389 000 personen). De werkgelegenheidsgraad volgens definitie ‘EU2020’ (observaties uit de enquête naar de arbeidskrachten, leeftijdscategorie 20-64 jaar) stijgt van 72,1% in 2023 tot 74,1% in 2029. Die stijging versnelt enigszins in de loop van de projectieperiode: in de jaren 2025-2026 omdat de groei van de werkzame bevolking aantrekt, en vervolgens omdat de groei van de bevolking op

arbeidsleeftijd terugvalt en uiteindelijk licht negatief wordt. Zij is weliswaar minder uitgesproken dan tijdens de jongste zes jaar (+2,0 ppt tegen +3,6 ppt) en ook beperkter dan de toename van de administratieve werkgelegenheidsgraad (+3,0 ppt), die ook rekening houdt met de sterke verhoging van de werkgelegenheid bij 65-plussers.

...terwijl de afname van de werkloosheidsgraad eerder bescheiden is, mede door de verruiming van de doelgroep voor arbeidsbemiddeling.

De administratieve werkloosheidsgraad steeg vorig jaar fors (van 8,1% tot 8,6%), en zou in 2024 verder toenemen (tot 9,2%). Die stijging wordt deels verklaard door een tragere werkgelegenheidsgroei, maar

is vooral het gevolg van de uitbreiding van de beroepsbevolking naar een breder publiek van niet-uitkeringsgerechtigde kandidaat-werkzoekenden. Het aantal volledig uitkeringsgerechtigde werklozen bleef vorig jaar afnemen (met 7 000 personen), zou ook dit jaar nog licht dalen (met 700 personen), en maakt een steeds kleiner deel uit van het totale aantal geregistreerde werkzoekenden. Tijdens de jaren 2025-2026 trekt de groei van de werkzame bevolking aan, maar wordt het arbeidsaanbod ondersteund door de verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd tot 66 jaar. De administratieve werkloosheidsgraad stabiliseert zich in die periode. Tijdens de tweede

helft van de projectieperiode verzwakt de toename van het arbeidsaanbod en daalt de werkloosheidsgraad stelselmatig, van 9,2% in 2026 tot 8,1% in 2029. De geharmoniseerde Eurostat-werkloosheidsgraad bedroeg 5,5% in 2023 en zou uitkomen op 5,2% in 2029.

4. Overheidsfinanciën

a. Inleiding

Deze projectie gaat uit van ongewijzigd beleid en houdt dus geen rekening met budgettaire consolidatiemaatregelen waarover nog geen beslissing is genomen, bijvoorbeeld maatregelen die zullen voortvloeien uit de reactivering van het Europese begrotingstoezicht.

Met de budgettaire gevolgen van de volgende elementen is geen rekening gehouden omdat er onvoldoende informatie beschikbaar is of omdat er nog over wordt onderhandeld:

- De implicaties van Europese akkoorden over een afzonderlijk bewaarmechanisme voor de buitengewone inkomsten in verband met de bevriezing van Russische activa. In de projectie wordt tot 2024 rekening gehouden met buitengewone ontvangsten uit de vennootschapsbelasting, waarna wordt aangenomen dat deze vanaf 2025 nihil zijn. Aan de uitgavenzijde voorziet de projectie geen verlenging van de Oekraïne-provisie na 2024, afgezien van de financiering van het leefloon voor Oekraïense vluchtelingen.
- De financiële modaliteiten van het akkoord met Engie over de verlenging van twee kerncentrales en de overdracht aan de overheid van de verantwoordelijkheid voor het beheer van kernafval. De projectie houdt echter rekening met de geplande uitgaven in de begrotingen 2023 en 2024 voor studies voorafgaand aan de verlenging.
- De Europese akkoorden over het nieuwe emissiehandelssysteem (ETS 2) en het Mechanisme voor koolstofgrenscorrectie (CBAM).
- De bijdrage van België vanaf 2028 aan de terugbetaling van Europese leningen in het kader van het NextGenerationEU-plan.

b. Gezamenlijke overheid

Volgens de projectiehypothesen neemt het overheidstekort na de stijging in 2023 slechts licht toe in 2024. In de daaropvolgende vijf jaar neemt de verslechtering van het tekort toe, vooral in Entiteit I, terwijl het tekort in Entiteit II een neerwaartse trend vertoont. Het primair saldo van de gezamenlijke overheid verbetert in 2024, maar verslechtert in 2025 en 2026 door een combinatie van teruglopende ontvangsten en stijgende primaire uitgaven in procent van het bbp. De aanhoudende stijging van de rentelasten vanaf 2023 draagt in grote mate bij aan de toename van het tekort. Berekend volgens de conventionele methode van de Europese Commissie verslechtert het structureel primair saldo vanaf 2025 elk jaar.

De schuldgraad is in 2023 licht gestegen door de omvang van het overheidstekort, de kredietverleningen en participaties, en de toename van de kasreserves als gevolg van de uitgifte van de staatsbon in september 2023. Deze stijging werd echter getemperd door een sterke groei van het nominale bbp (de noemer van de ratio). De stijging van de schuldgraad blijft gematigd in 2024 door de vrij hoge nominale economische groei en de vermindering van de kasreserves. Vanaf 2025 zal de stijging van de schuldgraad echter verder toenemen door de verslechtering van het primair saldo en de stijging van de gemiddelde rente die op de overheidsschuld wordt betaald. Deze laatste blijft echter lager dan

de nominale economische groei, wat een opwaartse spiraal van de schuldgraad door de rentelasten (sneeuwbaaleffect) vermijdt.

Tabel 1 Rekening van de gezamenlijke overheid
In procent van het bbp

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Ontvangsten	49,6	50,2	50,8	50,6	50,5	50,3	50,3	50,3
Primaire uitgaven	51,6	52,6	53,1	53,2	53,3	53,1	53,2	53,2
Primair saldo	-2,0	-2,4	-2,2	-2,6	-2,8	-2,8	-2,8	-2,9
Cyclische component	0,1	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	-0,1	0,0
Eenmalige maatregelen	0,1	-0,2	-0,2	-0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Structureel primair saldo	-2,2	-2,1	-1,8	-2,3	-2,5	-2,6	-2,7	-2,9
Rentelasten	1,5	2,0	2,2	2,3	2,5	2,6	2,7	2,9
Vorderingensaldo	-3,5	-4,4	-4,5	-4,9	-5,3	-5,5	-5,6	-5,8
Entiteit I	-2,6	-3,2	-2,8	-3,5	-4,0	-4,4	-4,7	-5,0
Entiteit II	-0,9	-1,2	-1,7	-1,4	-1,2	-1,1	-0,9	-0,8

Tabel 2 Overheidsschuld
In procent van het bbp

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Geconsolideerde brutoschuld	104,3	105,2	105,7	107,4	109,7	112,2	114,6	117,3
Verandering in schuldratio	-3,6	0,8	0,5	1,7	2,3	2,5	2,4	2,6
Primair saldo (-)	2,0	2,4	2,2	2,6	2,8	2,8	2,8	2,9
Rente-groedynamiek	-7,4	-3,4	-1,8	-1,2	-0,8	-0,7	-0,8	-0,5
Rentelasten	1,5	2,0	2,2	2,3	2,5	2,6	2,7	2,9
Bijdrage van de bbp-groei	-9,0	-5,5	-4,1	-3,6	-3,3	-3,3	-3,5	-3,4
Schuld-tekort aanpassing	1,8	1,9	0,1	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3

c. Federale overheid en sociale zekerheid

In 2023 was de toename van de totale ontvangsten van de federale overheid en de sociale zekerheid samen weliswaar hoog, maar niet voldoende om de stijging van de uitgaven te compenseren. De federale steunmaatregelen om de energiefactuur van de gezinnen te verlichten bleven aanzienlijk in het begin van het jaar en werden aangevuld met een tijdelijke verlaging van de werkgeversbijdragen. De opeenvolgende indexeringen in 2022 van de overheidslonen en de vervangingsinkomens speelden ten volle. De rentelasten op de schuld zijn na een daling van meer dan drie decennia opnieuw gestegen. Het aanzienlijke afrekeningssaldo van de bijzondere financieringswet (BFW) heeft ook bijgedragen aan de toename van het tekort.

Het tekort van Entiteit I daalt aanzienlijk in 2024. Verschillende nieuwe fiscale maatregelen ondersteunen de ontvangsten, die lijden onder de weerslag van de belasting op overwinsten van 2023 en de hervorming van de bedrijfsvoorheffing die op kruisnelheid komt. De uitgaven omvatten niet langer steunmaatregelen in het kader van de energiecrisis, maar de investeringen van Defensie nemen toe en de sociale uitgaven en rentelasten blijven sterk stijgen.

Tijdens de daaropvolgende jaren is de economische groei niet sterk genoeg om voldoende ontvangsten te genereren die de groei van de primaire uitgaven en de rentelasten compenseren. De rentelasten van de federale overheid stijgen in de periode 2023-2029 met 0,7% van het bbp (op een totaal van 0,9% voor de gezamenlijke overheid).

Als we de sociale uitgaven buiten beschouwing laten, evolueren de primaire uitgaven in lijn met de economische groei, hoewel de dynamiek van hun componenten varieert. De overheidsinvesteringen

nemen op middellange termijn toe, vooral de investeringen van Defensie als gevolg van de implementatie van strategische visies (waaronder het STAR-plan) die met name gericht zijn op de vernieuwing van het hoofdmaterieel. De bijdrage aan de begroting van de Europese Unie neemt ook toe. Anderzijds dalen de andere uitgaven (werkingskosten, subsidies, niet-sociale overdrachten, enz.) in procent van het bbp, net als de overdrachten naar Entiteit II, gezien de gedeeltelijke koppeling aan de economische groei van de overdrachten van de BFW en de daling van de demografische parameter die de bedragen van de btw-dotatie aan de gemeenschappen bepaalt.

Tabel 3 Rekening van de federale overheid en sociale zekerheid
In procent van het bbp

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Ontvangsten	38,0	38,6	39,1	38,9	38,8	38,7	38,7	38,6
Fiscale en parafiscale ontvangsten	35,9	36,5	36,9	36,7	36,6	36,6	36,6	36,5
Overdrachten van de overheid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige ontvangsten	2,1	2,2	2,2	2,2	2,2	2,1	2,1	2,1
Uitgaven	40,6	41,8	41,9	42,4	42,8	43,0	43,3	43,7
Werkingskosten	3,7	3,8	3,9	3,9	3,8	3,8	3,8	3,8
Sociale uitkeringen	19,7	20,1	20,6	20,9	21,2	21,4	21,7	21,9
Overige finale primaire lopende uitgaven	3,5	3,4	3,1	3,2	3,3	3,3	3,3	3,3
Investeringen	0,6	0,6	0,8	0,8	0,9	0,8	0,8	0,8
Overige finale kapitaaluitgaven	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Overdrachten aan de overheid	11,6	12,2	11,7	11,7	11,5	11,5	11,5	11,4
Rentelasten	1,2	1,5	1,7	1,7	1,9	2,0	2,1	2,2
Vorderingensaldo van Entiteit I	-2,6	-3,2	-2,8	-3,5	-4,0	-4,4	-4,7	-5,0
Federale overheid	-2,6	-3,5	-2,7	-3,5	-3,8	-4,0	-4,1	-4,4
Sociale zekerheid	-0,0	0,3	-0,1	-0,0	-0,2	-0,4	-0,5	-0,7

De evolutie van de sociale uitgaven is zeer dynamisch, vooral die van de pensioenen en de gezondheidszorg. De pensioenuitgaven stijgen sterk als gevolg van de vergrijzing en een aantal herwaarderingsmaatregelen. De verhogingen van de minimumuitkeringen die op kruissnelheid komen en het optrekken van de wettelijke pensioenleeftijd in 2025 verminderen de groei van de uitkeringen die echter hoger blijven dan de groei van het bbp gelet op de evolutie van het aantal gepensioneerden, het gemiddelde pensioen en de welvaartsenveloppes. De gemiddelde jaarlijkse groei van de pensioenuitgaven bedraagt 2,7% vóór indexeringen in de periode 2025-2029, wat bijna het dubbele is van de reële bbp-groei.

De determinanten van de gezondheidszorguitgaven (aanwezigheid van chronische ziekten, vergrijzing van de bevolking, socio-economische factoren, evolutie van de medische praktijk en de technologische vooruitgang) leiden tot een gemiddelde groei van die uitgaven van 3,2% per jaar in reële termen over de periode 2025-2029. Ziekte- en invaliditeitsuitkeringen groeien ook sterk (met gemiddeld 2,3% per jaar vóór indexeringen over dezelfde periode) door de toename van het aantal invaliden en, indirect, de verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd. De werkloosheidsuitgaven zullen daarentegen blijven dalen (gemiddeld -1,1% vóór indexeringen per jaar over de periode 2025-2029), voornamelijk door de daling van het aantal begunstigden (volledig uitkeringsgerechtigde werklozen, tijdelijke werklozen, werklozen met bedrijfstoelage en deeltijds tijdskrediet), ondanks de verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd.

De opsplitsing van het saldo van Entiteit I tussen de federale overheid en de sociale zekerheid in tabel 3 veronderstelt constante evenwichtsdotaties in reële termen op hun niveau van 2024.

d. Gemeenschappen en gewesten

Het vorderingensaldo van de gemeenschappen en gewesten is aanzienlijk verslechterd in 2023, ondanks een afrekeningssaldo van de BFW van 2 miljard euro. Deze verslechtering is voornamelijk te wijten aan de daling van de registratierechten als gevolg van de vertraging van de vastgoedmarkt, de stijging van de uitgaven voor de relanceplannen gefinancierd met eigen middelen in Vlaanderen en Wallonië, het jaareffect van de talrijke indexeringen van 2022, de steunmaatregelen om het hoofd te bieden aan de stijging van de energieprijzen, en de toename van de rentelasten.

Tabel 4 Rekening van de gemeenschappen en gewesten
In procent van het bbp

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Ontvangsten	18,9	19,3	19,0	19,0	18,9	18,7	18,8	18,8
Fiscale en parafiscale ontvangsten	4,7	4,6	4,6	4,7	4,7	4,7	4,8	4,9
Overdrachten van de overheid	10,7	11,2	10,7	10,7	10,6	10,5	10,5	10,5
Overige ontvangsten	3,5	3,6	3,7	3,6	3,6	3,5	3,5	3,5
Uitgaven	19,8	20,5	20,5	20,2	20,0	19,7	19,6	19,5
Werkingskosten	7,8	8,0	8,0	7,9	7,8	7,8	7,7	7,6
Sociale uitkeringen	4,8	4,9	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Overige finale primaire lopende uitgaven	2,5	2,4	2,3	2,2	2,2	2,1	2,1	2,1
Investerings	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,3	1,3
Overige finale kapitaaluitgaven	0,5	0,6	0,8	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5
Overdrachten aan de overheid	2,5	2,6	2,5	2,5	2,4	2,4	2,4	2,4
Rentelasten	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6
Vorderingensaldo	-0,9	-1,2	-1,5	-1,3	-1,1	-1,0	-0,8	-0,6
Vlaamse Gemeenschap	-0,4	-0,4	-0,7	-0,5	-0,3	-0,3	-0,2	-0,1
Franse Gemeenschap	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Waals Gewest	-0,2	-0,4	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2
Brussels Hoofdstedelijk Gewest en GGC	-0,2	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Overige	0,1	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0

In 2024 blijven de regionale financiën verslechteren, voornamelijk als gevolg van de weerslag van het aanzienlijke afrekeningssaldo van de BFW in 2023. De uitgaven in procent van het bbp vertonen in 2024 weinig verandering. Nieuwe initiatieven, zoals een versterking van de kinderopvang, en een schuldovername van een aantal gefusioneerde Vlaamse gemeenten worden gecompenseerd door het verdwijnen van de uitgaven in verband met de energiecrisis. De uitgaven voor de met eigen middelen gefinancierde relanceplannen zijn ongewijzigd ten opzichte van 2023 in procent van het bbp.

Op middellange termijn daalt het gezamenlijk tekort van de gefedereerde entiteiten geleidelijk, vooral door het aflopen van de verschillende relanceplannen. Aan het einde van de projectieperiode blijft het tekort echter nog steeds hoger dan in 2019. De vermindering van het tekort van de rekening van de gemeenschappen en gewesten bij ongewijzigd beleid is toe te schrijven aan de Vlaamse Gemeenschap en het Waals Gewest. Het saldo van de Franse Gemeenschap en het geconsolideerde saldo van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie zijn stabiel op middellange termijn.

e. Lagere overheid

Dat de lagere overheid in 2023 nagenoeg een begrotingsevenwicht bereikt, ondanks een stijging van de investeringsuitgaven, is onder meer het gevolg van een sterke stijging van de ontvangsten uit onroerende voorhefing. Het jaar 2024 valt samen met de piek van de verkiezingscyclus voor de

investerings, wat de verslechtering van het vorderingensaldo in 2024 en de verbetering van het saldo in 2025 verklaart. Op de middellange termijn blijft er, ondanks een veronderstelde zeer gematigde stijging van de werkingskosten, een licht tekort bestaan door de toename van de bijdragen aan het gesolidariseerd pensioenfonds en de stijging van de investeringsuitgaven naarmate de verkiezingen van 2030 naderen.

Tabel 5 Rekening van de lagere overheid
In procent van het bbp

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Ontvangsten	6,9	7,1	7,0	6,9	6,9	6,8	6,8	6,8
Fiscale en parafiscale ontvangsten	1,9	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1	2,0	2,0
Overdrachten van de overheid	3,5	3,6	3,6	3,5	3,4	3,4	3,4	3,4
Overige ontvangsten	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Uitgaven	6,9	7,1	7,2	7,1	7,0	6,9	6,9	6,9
Werkingskosten	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,0	5,0	5,0
Sociale uitkeringen	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Overige finale primaire lopende uitgaven	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Investeringskosten	0,7	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7
Overige finale kapitaaluitgaven	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Overdrachten aan de overheid	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Rentelasten	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Vorderingensaldo	-0,1	-0,0	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1

5. Bijlagen

5.1. Statistische bijlage

	Kerncijfers voor de Belgische economie	20
Tabel A.1	Internationale omgeving en financiële indicatoren	21
Tabel A.2	Bbp en belangrijkste bestedingscategorieën tegen lopende prijzen	21
Tabel A.3	Bbp en belangrijkste bestedingscategorieën in volume	22
Tabel A.4	Deflatoren van het bbp en de belangrijkste bestedingscategorieën	22
Tabel A.5	Beschikbaar inkomen, besparingen en vorderingensaldo: ramingen tegen lopende prijzen	23
Tabel A.6	Potentieel bbp en output gap	23
Tabel B.1	Situatie op de arbeidsmarkt	24
Tabel B.2	Situatie op de arbeidsmarkt - detail	25
Tabel B.3	Loonmassa in de marktsector: evolutie en determinanten	26
Tabel B.4	Arbeidslastenverlaging voor de marktbedrijfstakingen	27
Tabel C.1	Rekening van de particulieren	28
Tabel C.2	Reëel beschikbaar inkomen van de particulieren	29
Tabel C.3	Rekening van de ondernemingen	30
Tabel C.4	Verrichtingen met het buitenland	31
Tabel C.5	Verdeling van het nationaal inkomen	32
Tabel C.6	Evenwicht tussen besparingen en investeringen	32
Tabel D.1	Rekening van de overheid	33
Tabel D.1.bis	Rekening van de overheid	34
Tabel D.2	Rekening van de federale overheid	35
Tabel D.3	Rekening van de gemeenschappen en gewesten	36
Tabel D.4	Vorderingensaldi van de gefedereerde entiteiten	37
Tabel D.5	Rekening van de lagere overheid	38
Tabel D.6	Rekening van de wettelijke-sociale-verzekeringsinstellingen	39
Tabel D.7	Uitsplitsing van de betaalde sociale uitkeringen	40
Tabel E.1	Bruto toegevoegde waarde in volume	42
Tabel E.2	Structuur van de bruto toegevoegde waarde tegen lopende prijzen	42
Tabel E.3	Investeringen in volume	42
Tabel E.4	Binnenlandse werkgelegenheid	43
Tabel E.5	Arbeidsproductiviteit per uur in de marktbedrijfstakingen	44
Tabel E.6	Nominale arbeidskosten per hoofd in de marktbedrijfstakingen	44
Tabel F.1	Energiebalans	45
Tabel F.2	Broeikasgasemissies	45

VOORUITZICHTEN

Kerncijfers voor de Belgische economie

Wijzigingspercentages in volume - tenzij anders vermeld

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Consumptieve bestedingen van de particulieren	-8.2	6.3	3.2	1.4	1.4	1.7	1.5	1.6	1.5	1.4
Consumptieve bestedingen van de overheid	-0.3	5.2	4.2	1.6	1.1	1.1	1.3	1.3	1.4	1.3
Bruto vaste kapitaalvorming	-5.2	5.0	-0.2	3.6	3.1	2.6	1.8	0.8	1.6	1.8
Totaal van de nationale bestedingen	-6.2	6.1	3.0	2.0	1.1	1.8	1.5	1.3	1.5	1.5
Uitvoer van goederen en diensten	-6.3	13.9	4.9	-3.3	-1.1	2.3	3.1	2.9	2.8	2.8
Invoer van goederen en diensten	-7.4	13.0	4.9	-2.6	-1.5	2.7	3.3	2.9	2.9	2.9
Netto-uitvoer (bijdrage tot de groei van het bbp)	0.9	0.9	0.1	-0.6	0.3	-0.3	-0.2	-0.0	-0.1	-0.2
Bruto binnenlands product	-5.3	6.9	3.0	1.4	1.4	1.4	1.4	1.3	1.4	1.3
Nationaal indexcijfer der consumptieprijzen	0.7	2.4	9.6	4.1	3.1	2.0	1.8	1.8	1.8	1.8
Gezondheidsindex	1.0	2.0	9.3	4.3	3.1	2.0	1.8	1.8	1.8	1.8
Reëel beschikbaar inkomen van de particulieren	1.2	2.3	-1.9	3.2	2.0	1.6	1.4	1.5	1.3	1.3
Spaarquote van de particulieren (in % van het beschikbaar inkomen)	20.4	17.1	12.9	14.3	14.8	14.8	14.7	14.6	14.4	14.3
Binnenlandse werkgelegenheid (jaargemiddelde verandering, in duizendtallen)	3.2	93.9	103.7	40.7	26.8	36.2	44.2	41.9	45.0	45.9
Werkgelegenheidsgraad (concept EU2020 (20-64 jaar; definitie EAK)) (%)	70.0	70.6	71.9	72.1	72.3	72.5	72.8	73.2	73.7	74.1
Werkloosheidsgraad (Eurostat-standaard) (%)	5.6	6.3	5.6	5.5	5.8	5.9	5.8	5.7	5.4	5.2
Saldo van de lopende rekening (betalingsbalans, in % van het bbp)	1.4	1.3	-1.0	-1.0	0.1	-0.3	-0.7	-0.8	-1.0	-1.2
Vorderingensaldo van de overheid (in % van het bbp)	-8.9	-5.4	-3.5	-4.4	-4.5	-4.9	-5.3	-5.5	-5.6	-5.8
Overheidsschuld (in % van het bbp)	111.8	108.0	104.3	105.2	105.7	107.4	109.7	112.2	114.6	117.3
Wisselkoers van de euro in dollar (aantal dollars voor 100 euro)	114.1	118.3	105.4	108.2	108.8	110.7	110.7	110.7	110.7	110.7
Korte rente (Euribor, 3 maanden) (%)	-0.4	-0.5	0.3	3.4	3.7	2.9	2.7	2.5	2.3	2.1
Lange rente (OLO, 10 jaar) (%)	-0.1	-0.1	1.7	3.1	2.9	2.8	2.9	2.9	3.0	3.1

A. Macro-economische resultaten

Tabel A.1 Internationale omgeving en financiële indicatoren
Groeivoeten - tenzij anders vermeld

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Volume buitenlandse afzetmarkten van België	-7.7	9.8	6.6	-0.5	1.5	3.1	3.0	3.1	3.1	3.1
Bbp van de eurozone (in volume)	-6.1	5.9	3.4	0.4	0.8	1.4	1.4	1.3	1.3	1.2
Nominale effectieve wisselkoers voor België (1) (2)	1.1	0.4	-0.9	1.5	0.6	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0
(aantal dollars voor 100 euro) (2)	114.1	118.3	105.4	108.2	108.8	110.7	110.7	110.7	110.7	110.7
Wereldhandelsprijzen										
Brent-olieprijs in dollar	41.8	70.7	100.8	82.5	83.0	78.5	82.8	87.4	92.2	97.2
Wereldhandelsprijzen in dollar (3)	-0.2	12.7	5.4	-0.2	2.0	3.9	2.8	2.4	2.4	2.4
Wereldhandelsprijzen in euro (3)	-2.1	8.7	18.3	-2.7	1.4	2.1	2.8	2.4	2.4	2.4
Rentevoeten eurogebied (peil)										
Korte rente (Euribor, 3 maanden) (2)	-0.4	-0.5	0.3	3.4	3.7	2.9	2.7	2.5	2.3	2.1
Lange rente (10 jaar) (2) (4)	0.0	0.0	1.8	3.1	2.9	2.9	2.9	3.0	3.0	3.1

(1) Een positief (negatief) teken wijst op een appreciatie (depreciatie)

(2) Toekomstige waarden: technische hypothese berekend op basis van termijnkoersen

(3) Gewogen gemiddelde op basis van het aandeel van de handelspartners in de Belgische invoer

(4) Gewogen gemiddelde voor de landen van het eurogebied

Tabel A.2 Bbp en belangrijkste bestedingscategorieën tegen lopende prijzen
Miljoenen euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Consumptieve bestedingen van de particulieren	227472	247828	280872	300349	310464	321635	332180	343386	354605	365938
Consumptieve bestedingen van de overheid	112445	120442	131843	141776	148313	153628	158974	164532	170081	175363
Bruto vaste kapitaalvorming	110943	121509	132416	143782	151196	157990	163729	168028	173688	179908
a. Bedrijfsinvesteringen (1)	74788	81202	89648	99692	104878	110861	115136	119244	123564	128005
b. Overheidsinvesteringen	12600	13882	15144	16674	19098	18898	19453	18759	19105	19890
c. Investeringen in woongebouwen	23556	26426	27624	27417	27220	28231	29140	30025	31019	32013
Voorraadverandering en saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	673	9189	17940	4280	-1406	-1837	-1046	-483	-21	395
Totaal van de nationale bestedingen	451534	498968	563071	590188	608567	631416	653837	675463	698353	721603
Uitvoer van goederen en diensten	362293	446593	530395	506847	502732	524259	551325	578688	607434	637824
Invoer van goederen en diensten	353079	437632	539421	512335	503084	526214	555623	584237	614435	646739
Bruto binnenlands product	460748	507930	554044	584700	608215	629460	649538	669915	691353	712688

(1) Inbegrepen zelfstandigen en izw's

VOORUITZICHTEN

Tabel A.3 Bbp en belangrijkste bestedingscategorieën in volume
Groeivoeten

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Consumptieve bestedingen van de particulieren	-8.2	6.3	3.2	1.4	1.4	1.7	1.5	1.6	1.5	1.4
Consumptieve bestedingen van de overheid	-0.3	5.2	4.2	1.6	1.1	1.1	1.3	1.3	1.4	1.3
Bruto vaste kapitaalvorming	-5.2	5.0	-0.2	3.6	3.1	2.6	1.8	0.8	1.6	1.8
a. Bedrijfsinvesteringen (1)	-5.5	4.7	1.1	6.0	3.2	3.8	2.0	1.7	1.8	1.8
b. Overheidsinvesteringen	1.1	4.7	-1.6	6.2	13.0	-2.9	1.2	-5.2	0.2	2.4
c. Investerings in woongebouwen	-7.2	6.0	-3.2	-5.7	-3.1	1.9	1.4	1.2	1.5	1.4
Voorraadverandering en saldo aan- en verkopen van kostbaarheden (2)	-0.6	0.4	0.4	0.0	-0.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Totaal van de nationale bestedingen	-6.2	6.1	3.0	2.0	1.1	1.8	1.5	1.3	1.5	1.5
Uitvoer van goederen en diensten	-6.3	13.9	4.9	-3.3	-1.1	2.3	3.1	2.9	2.8	2.8
Invoer van goederen en diensten	-7.4	13.0	4.9	-2.6	-1.5	2.7	3.3	2.9	2.9	2.9
Netto-uitvoer (2)	0.9	0.9	0.1	-0.6	0.3	-0.3	-0.2	-0.0	-0.1	-0.2
Bruto binnenlands product	-5.3	6.9	3.0	1.4	1.4	1.4	1.4	1.3	1.4	1.3

(1) Inbegrepen zelfstandigen en izw's

(2) Bijdrage tot de groei van het bbp

Tabel A.4 Deflatoren van het bbp en de belangrijkste bestedingscategorieën
Groeivoeten

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Consumptieve bestedingen van de particulieren	0.9	2.5	9.8	5.4	1.9	1.9	1.8	1.8	1.8	1.8
Consumptieve bestedingen van de overheid	2.3	1.8	5.0	5.9	3.5	2.5	2.1	2.1	1.9	1.8
Bruto vaste kapitaalvorming	0.7	4.3	9.2	4.8	2.0	1.9	1.8	1.8	1.8	1.8
a. Bedrijfsinvesteringen (1)	0.2	3.7	9.2	4.9	1.9	1.9	1.9	1.8	1.8	1.8
b. Overheidsinvesteringen	-0.2	5.2	10.9	3.6	1.4	1.9	1.8	1.7	1.7	1.7
c. Investerings in woongebouwen	2.7	5.8	8.0	5.3	2.5	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8
Totaal van de nationale bestedingen	1.2	4.2	9.6	2.8	2.0	2.0	2.0	1.9	1.9	1.8
Uitvoer van goederen en diensten	-2.0	8.3	13.2	-1.2	0.3	2.0	2.0	2.0	2.1	2.2
Invoer van goederen en diensten	-2.6	9.7	17.5	-2.5	-0.3	1.9	2.2	2.2	2.2	2.3
Ruilvoet	0.6	-1.3	-3.7	1.3	0.7	0.1	-0.2	-0.2	-0.1	-0.1
Bruto binnenlands product	1.6	3.2	5.9	4.1	2.6	2.0	1.8	1.8	1.8	1.7
<i>Pro memorie:</i>										
Deflator van de totale finale vraag	-0.3	6.1	11.3	0.9	1.2	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0
Bijdrage van:										
(a) Kosten van binnenlandse oorsprong = (a1)+(a2)+(a3)	0.9	1.7	3.1	2.1	1.4	1.1	1.0	1.0	0.9	0.9
(a1) Loonkosten per product	1.0	-0.2	1.6	1.8	0.8	0.7	0.5	0.5	0.5	0.5
(a2) Netto indirecte belastingen per product	-0.8	0.6	0.3	0.2	0.1	0.1	0.0	0.1	0.1	0.1
(a3) Winstmarges per product (2)	0.7	1.3	1.2	0.1	0.6	0.3	0.5	0.4	0.4	0.3
(b) Invoerkosten	-1.2	4.3	8.2	-1.2	-0.2	0.9	1.0	1.0	1.1	1.1

(1) Inbegrepen zelfstandigen en izw's

(2) Bruto-exploitatietoets van de nationale economie en gemengd inkomen van de zelfstandigen

Tabel A.5 Beschikbaar inkomen, besparingen en vorderingensaldo: ramingen tegen lopende prijzen
Miljoenen euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	460748	507930	554044	584700	608215	629460	649538	669915	691353	712688
Saldo van de primaire inkomens van/naar het buitenland	4734	5407	8559	12070	12825	12955	13106	13254	13396	13528
2. Bruto nationaal inkomen	465482	513336	562604	596771	621040	642415	662644	683168	704748	726216
Verbruik van vaste activa	92388	97850	108674	114933	120293	125669	131240	136806	142295	147839
3. Netto nationaal inkomen	373094	415486	453930	481837	500747	516746	531403	546362	562454	578378
Saldo van de inkomensoverdrachten van/naar het buitenland	-7196	-7606	-4990	-7630	-7242	-8428	-8792	-8691	-8586	-8486
4. Netto nationaal beschikbaar inkomen	365898	407880	448940	474207	493505	508318	522611	537671	553868	569892
Nationale consumptie	339917	368270	412715	442126	458777	475262	491154	507918	524687	541300
5. Netto nationale besparingen	25757	39458	36075	31931	34578	32905	31307	29602	29030	28441
Investerings in vaste activa	110943	121509	132416	143782	151196	157990	163729	168028	173688	179908
Voorraadverandering en saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	673	9189	17940	4280	-1406	-1837	-1046	-483	-21	395
Saldo van de kapitaaltransacties met het buitenland	-244	843	927	1362	1776	1737	1709	964	948	942
6. Vorderingensaldo van de totale economie	6285	7453	-4680	164	6856	4157	1573	-173	-1393	-3081

Tabel A.6 Potentieel bbp en output gap

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Output gap (in % van het potentieel bbp)	-5.9	-1.1	0.2	-0.2	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.2	0.0
Effectieve bbp-groei (in %)	-5.3	6.9	3.0	1.4	1.4	1.4	1.4	1.3	1.4	1.3
Potentiële bbp-groei" (in %)	1.4	1.6	1.7	1.8	1.6	1.5	1.4	1.3	1.2	1.1
Bijdragen in procentpunt tot de potentiële bbp-groei										
Kapitaalvoorraad	0.4	0.5	0.5	0.6	0.6	0.6	0.6	0.5	0.5	0.5
Totale factorproductiviteit	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
Potentiële werkgelegenheid (in uren)	0.6	0.8	0.9	1.0	0.8	0.7	0.6	0.5	0.4	0.4

B. Arbeidsmarkt

Tabel B.1 Situatie op de arbeidsmarkt
Duizendtallen, jaargemiddelden

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
I Totale bevolking (II+III)	11506.9	11552.6	11640.8	11727.5	11782.2	11819.5	11852.9	11893.9	11933.2	11971.2
I.bis Bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar)	7358.0	7376.4	7422.2	7467.6	7486.4	7492.1	7493.8	7496.9	7495.7	7489.5
II. Inactieve bevolking (concept FPB)	6028.1	6013.1	6008.4	6019.0	6008.4	6000.3	5990.2	6003.6	6016.5	6029.9
waarvan: werkloosheid met bedrijfstoeslag (niet werkzoekend)	32.0	21.4	13.5	8.0	5.2	4.3	3.8	3.1	2.8	2.4
III. Beroepsbevolking (concept FPB) (IV+V+VI)	5478.8	5539.5	5632.4	5708.5	5773.7	5819.2	5862.7	5890.3	5916.7	5941.3
IV. Binnenlandse werkgelegenheid	4898.3	4992.3	5095.9	5136.6	5163.4	5199.6	5243.8	5285.8	5330.8	5376.6
(a) Loon- en weddetrekkenden	3159.8	3213.6	3288.1	3310.0	3323.9	3348.2	3378.3	3407.1	3439.3	3473.1
(b) Zelfstandigen	834.4	860.1	878.0	887.5	894.5	904.4	917.2	928.9	940.0	950.4
(c) Overheidsadministratie	904.1	918.5	929.9	939.1	944.9	947.0	948.4	949.7	951.5	953.1
V. Grensarbeid (saldo)	82.4	81.8	81.9	82.0	82.0	82.0	82.0	82.0	82.0	82.0
VI. Werkloosheid (concept FPB)	498.1	465.4	454.6	489.8	528.3	537.6	536.8	522.5	504.0	482.7
(a) Niet-werkende werkzoekenden (1)	494.7	465.0	454.3	489.7	528.3	537.5	536.8	522.4	503.9	482.6
waarvan: werkloosheid met bedrijfstoeslag	10.6	10.9	9.7	7.5	5.6	4.6	4.5	3.8	3.3	2.9
(b) Oudere niet-werkzoekende UUV's (2)	3.3	0.4	0.3	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Werkloosheidsgraad (VI/III)	9.1	8.4	8.1	8.6	9.2	9.2	9.2	8.9	8.5	8.1
Activiteitsgraad (III/I.bis)	74.5	75.1	75.9	76.4	77.1	77.7	78.2	78.6	78.9	79.3
Werkgelegenheidsgraad (IV+V/I.bis)	67.7	68.8	69.8	69.9	70.1	70.5	71.1	71.6	72.2	72.9
<i>Pro memorie</i>										
Werkloosheidsgraad (Eurostat- standaard)	5.6	6.3	5.6	5.5	5.8	5.9	5.8	5.7	5.4	5.2
Werkgelegenheidsgraad (20-64 jaar; definitie EAK)	70.0	70.6	71.9	72.1	72.3	72.5	72.8	73.2	73.7	74.1

(1) Exclusief PWA-werkgelegenheid

(2) Stat Info definitie (op basis van betalingen)

Tabel B.2 Situatie op de arbeidsmarkt - detail
Duizendtallen, jaargemiddelden

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
I. Totale bevolking (II+III)	11506.9	11552.6	11640.8	11727.5	11782.2	11819.5	11852.9	11893.9	11933.2	11971.2
I.bis Bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar)	7358.0	7376.4	7422.2	7467.6	7486.4	7492.1	7493.8	7496.9	7495.7	7489.5
II. Inactieve bevolking (concept FPB)	6028.1	6013.1	6008.4	6019.0	6008.4	6000.3	5990.2	6003.6	6016.5	6029.9
<i>waarvan met RVA-uitkering (1):</i>	87.9	75.7	66.4	59.6	57.4	56.6	56.2	55.5	55.2	54.8
- Vrijgestelden om sociale en familiale redenen of mantelzorg	0.6	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
- Vrijgestelden om reden van studies	16.7	15.6	14.9	14.8	15.0	15.0	15.0	15.0	15.0	15.0
- Volledige loopbaanonderbreking en tijdskrediet (2)	18.6	18.5	20.5	20.9	20.6	20.6	20.6	20.6	20.6	20.6
** Gewone loopbaanonderbreking (2)	2.0	1.9	2.2	2.2	2.1	2.2	2.2	2.3	2.3	2.3
** Thematische verloven	12.5	12.6	14.5	15.1	15.4	15.5	15.5	15.5	15.5	15.5
** Tijdskrediet	4.1	4.0	3.9	3.6	3.2	3.0	2.9	2.8	2.8	2.7
- Werkloosheid met bedrijfstoelage (niet werkzoekend)	32.0	21.4	13.5	8.0	5.2	4.3	3.8	3.1	2.8	2.4
- Volledig werklozen in beroepsopleiding	20.0	19.7	17.1	15.6	16.2	16.4	16.5	16.5	16.5	16.5
III. Beroepsbevolking (concept FPB) (IV+V+VI)	5478.8	5539.5	5632.4	5708.5	5773.7	5819.2	5862.7	5890.3	5916.7	5941.3
IV. Binnenlandse werkgelegenheid	4898.3	4992.3	5095.9	5136.6	5163.4	5199.6	5243.8	5285.8	5330.8	5376.6
<i>waarvan met RVA-uitkering (1):</i>	311.3	286.6	282.6	276.2	270.5	267.9	262.2	255.5	249.7	246.0
- Deelt. IGU (3) + onvrijw. deelt. met uitkering	31.8	31.1	29.4	25.5	24.0	23.3	23.0	22.8	22.7	22.7
- Activering	46.1	42.7	40.1	32.5	26.6	26.3	25.7	25.6	25.6	25.5
** Plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen	0.4	0.3	0.3	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
** Plan 'activa' (4)	38.1	38.2	37.0	30.5	25.3	25.1	24.9	25.1	25.3	25.3
** Herintegratie oudere werklozen	6.2	4.2	2.8	1.8	1.2	1.0	0.7	0.4	0.2	0.1
** Doorstromingsprogramma	1.4	0.0	0.0	0.0	-0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
** Eerste werkervaring	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
- Gedeeltelijke loopbaanonderbreking en tijdskrediet (2)	233.3	212.6	212.9	218.0	219.7	218.2	213.4	206.9	201.1	197.7
** Gewone loopbaanonderbreking (2)	45.3	39.6	35.0	32.0	30.1	28.6	27.9	27.1	26.8	26.5
** Thematische verloven	97.1	86.0	93.0	99.9	105.6	107.9	109.4	110.2	110.7	111.0
** Tijdskrediet (5)	90.9	87.0	84.9	86.1	84.0	81.8	76.1	69.5	63.6	60.1
- Deelt. bruggepensioneerden	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
- Volledig werklozen tewerkgesteld in beschutte werkplaats	0.2	0.2	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
V. Grensarbeid (saldo)	82.4	81.8	81.9	82.0	82.0	82.0	82.0	82.0	82.0	82.0
VI. Werkloosheid (concept FPB)	498.1	465.4	454.6	489.8	528.3	537.6	536.8	522.5	504.0	482.7
(a) Niet-werkende werkzoekenden (6)	494.7	465.0	454.3	489.7	528.3	537.5	536.8	522.4	503.9	482.6
waarvan: werkloosheid met bedrijfstoelage	10.6	10.9	9.7	7.5	5.6	4.6	4.5	3.8	3.3	2.9
(b) Oudere niet-werkzoekende UVW's (1)	3.3	0.4	0.3	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
<i>p.m. Uitkeringsgerechtigd na vrijwillig deeltijdse betrekking (1)</i>	23.3	22.3	20.2	20.1	20.1	20.0	19.7	19.5	19.5	19.5
<i>p.m. Tijdelijke werkloosheid (1)(7) (budgettaire eenheden)</i>	202.0	99.8	37.1	25.1	25.1	22.6	22.6	22.1	21.4	20.6
<i>p.m. UVW-WZ (1)(8) - jaarlijkse verandering</i>	7.9	-17.5	-26.8	-4.7	1.3	5.8	2.1	-6.1	-9.7	-11.5
<i>p.m. Werkloosheid met bedrijfstoelage / voltijds brugpensioen (totaal)</i>	42.6	32.3	23.2	15.5	10.8	8.9	8.3	7.0	6.1	5.3
<i>p.m. Leefloon (of equivalent)</i>	164.5	166.5	179.0	188.4	190.9	192.8	189.9	190.6	191.4	193.0

(1) Stat Info definities (op basis van betalingen)

(2) Exclusief Vlaams zorgkrediet

(3) Deeltijdse werknemers met behoud van rechten die al dan niet een inkomensgarantieuitkering (IGU) genieten

(4) Inclusief SINE, startbonus en stagebonus

(5) Inclusief crisistijdskrediet

(6) Exclusief PWA-werkgelegenheid

(7) Inclusief crisisschorsing bedienden

(8) Inclusief PWA-vrijgestelden en rechthebbenden op de beschermingsuitkering

Tabel B.3 Loonmassa in de marktsector: evolutie en determinanten
Groeivoeten, tenzij anders vermeld

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Loontrekkenden in de marktsector										
Loonkosten per werkelijke arbeidsuur	5.2	0.3	4.6	7.8	3.6	3.2	2.3	2.3	2.3	2.3
<i>p.m. idem, na aftrek van loonsubsidies (1)</i>	4.4	0.0	4.9	8.2	3.7	3.3	2.3	2.3	2.3	2.3
Loonkosten per persoon	-2.8	5.2	7.4	7.9	3.7	3.5	2.5	2.5	2.4	2.4
Brutoloon per werkelijk arbeidsuur	4.7	0.8	4.8	8.4	3.1	3.4	2.4	2.4	2.4	2.4
Brutoloon per persoon	-3.3	5.8	7.6	8.4	3.3	3.7	2.6	2.5	2.5	2.4
Indexering	1.1	1.0	4.9	8.1	3.0	2.7	1.8	1.8	1.8	1.8
Brutoloon per werkelijk arbeidsuur voor indexering	3.6	-0.2	-0.1	0.3	0.1	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
Brutoloon per persoon voor indexering	-4.3	4.7	2.6	0.4	0.3	0.9	0.8	0.7	0.7	0.7
Werkgelegenheid loontrekkenden (in aantal uren)	-8.2	6.7	5.1	0.7	0.5	1.0	1.1	1.0	1.1	1.1
Werkgelegenheid loontrekkenden (in aantal personen)	-0.6	1.7	2.3	0.7	0.4	0.7	0.9	0.9	1.0	1.0
Loonmassa inclusief werkgeversbijdragen (2)	-3.4	7.0	9.9	8.6	4.1	4.3	3.4	3.3	3.4	3.4
Loonmassa exclusief werkgeversbijdragen	-3.9	7.5	10.1	9.2	3.7	4.4	3.5	3.4	3.4	3.4
Impliciete bijdragevoeten (in % van brutoloonmassa)										
Werkgeversbijdragen (sensu lato) (2)	30.6	29.9	29.6	28.9	29.5	29.3	29.2	29.1	29.0	28.9
Werkgeversbijdragen (sensu stricto) (3)	21.9	21.6	21.7	21.2	21.8	21.7	21.6	21.6	21.6	21.6
Werknemersbijdragen (4)	10.4	10.3	10.2	10.2	10.1	10.2	10.2	10.2	10.2	10.3
Impliciete nettobijdragevoet (in % van brutoloonmassa) (5)	22.8	21.9	22.0	21.8	22.4	22.2	22.1	22.0	21.9	21.8
Inflatie en indexering										
Inflatie: nationaal indexcijfer der consumptieprijsen	0.7	2.4	9.6	4.1	3.1	2.0	1.8	1.8	1.8	1.8
Inflatie: gezondheidsindex	1.0	2.0	9.3	4.3	3.1	2.0	1.8	1.8	1.8	1.8
Indexering lonen en wedden overheidssector	1.5	1.0	7.0	7.0	3.0	2.3	1.8	1.8	1.8	1.5
Indexering sociale prestaties	1.7	1.0	7.9	6.1	3.0	2.3	1.8	1.8	1.8	1.5
Marktsector (loontrekkenden en zelfstandigen)										
Toegevoegde waarde in volume	-5.7	7.6	3.2	1.4	1.5	1.6	1.5	1.5	1.6	1.5
Arbeidsvolume (in aantal uren)	-9.8	9.1	4.9	1.5	0.6	1.0	1.2	1.1	1.1	1.0
Productiviteit per werkelijke arbeidsuur	4.5	-1.4	-1.6	-0.1	0.9	0.6	0.4	0.5	0.5	0.4

(1) Volgens de methodologie van de nationale rekeningen, ESR 2010, moeten de loonsubsidies geregistreerd worden als een subsidie en niet als een rechtstreekse vermindering van de lasten op arbeid. Bij de definitie van de loonkosten worden zij dus niet in rekening gebracht. De loonsubsidies zijn van allerlei aard en worden door verschillende entiteiten van de overheid gefinancierd.

(2) Inclusief fictieve, extra-legale en werkgeversbijdragen ontvangen door de federale overheid

(3) Werkgeversbijdragen ontvangen door de sociale zekerheid, vóór aftrek van de doelgroepgerichte werkgeversbijdrageverminderingen

(4) Exclusief vrijwillige werknemersbijdragen

(5) Werkgeversbijdragen sensu lato verminderd met doelgroepgerichte bijdrageverminderingen en andere loonsubsidies.

Tabel B.4 Arbeidslastenverlaging voor de marktbedrijfstakken
Miljoenen euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Patronale bijdrageverminderingen (ex ante)	8354	8999	9819	10823	11161	11619	11905	12182	12492	12812
- Algemene verminderingen en diverse	7109	7570	8414	9517	9792	10130	10292	10394	10512	10639
<i>p.m. waarvan via faciale voet (a)</i>	6326	6748	7552	7810	8060	8412	8698	8980	9273	9577
- Loonsubsidies doelgroep federaal	499	736	758	750	884	1030	1165	1336	1526	1716
- Loonsubsidies doelgroep overgedragen aan de Gewesten (b)	746	694	647	555	484	459	448	452	455	457
<i>p.m. Niet inbegrepen "Gesubsidieerde contractuelen RSZ", "Huisbedienden", "Podiumkunstenaars", "Onthaalouders"</i>	284	297	101	95	95	97	98	100	102	103
2. Loonsubsidies andere dan doelgroepverminderingen (ex post)	8533	9567	9593	10443	10730	11084	11346	11619	11902	12192
2a. via sociale zekerheid	1611	1866	1886	1971	2021	2080	2120	2163	2207	2253
- Sociale maribel	840	865	871	895	938	958	974	993	1014	1035
- Sociale maribel - alternatieve financiering	115	121	136	154	161	168	174	181	188	195
- Activering van werkloosheidsuitkeringen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Dienstencheques	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Gesubsidieerde contractuelen ziekenhuizen + Loonharmonisering + Einde loopbaan in RVT's + Andere (c)	655	880	880	922	922	954	971	988	1006	1023
2b. via federale fiscaliteit en federale uitgaven	3779	4022	3833	4190	4366	4512	4649	4791	4939	5092
- Nacht- en ploegenwerksubsidie (d)	1777	1935	2014	2187	2270	2356	2423	2491	2564	2638
- Overuren	168	185	203	222	231	240	247	254	261	269
- Onderzoek en ontwikkeling (ondernemingen) (e)	1012	1126	1087	1174	1221	1271	1311	1353	1397	1443
- Algemene subsidie	314	220	246	285	307	291	301	311	322	333
- Sectorspecifieke subsidies (f)	208	217	228	267	281	297	309	321	334	347
- Zorgpersoneelfonds (sociale maribel) + Andere (g)	300	338	55	55	57	58	59	60	61	62
2c. via gewesten	3143	3679	3874	4282	4343	4493	4577	4666	4756	4847
- Indienstneming oudere werklozen (Vlaams Gewest)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Prime à l'emploi (Waals Gewest)	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0
- Beschutte werkplaatsen	504	544	585	656	680	706	728	749	772	796
- Activering van werkloosheidsuitkeringen	163	170	169	139	117	119	120	123	126	128
- Dienstencheques	1798	1980	2004	2366	2386	2475	2515	2558	2601	2644
- Loonharmonisering + Einde loopbaan in RVT's" + Andere (h)	676	982	1115	1122	1161	1192	1213	1235	1257	1279
3. Niet-doorstorting persoonlijke bijdragen (i)	7	8	8	10	10	11	11	11	12	12
<i>p.m. Overgedragen aan de Gewesten</i>	6	8	8	9	9	10	10	11	11	11
Totaal ten gunste van werkgevers (1+2+3)(b)	16894	18574	19420	21275	21901	22714	23262	23813	24406	25016
<i>p.m. Overgedragen aan de Gewesten</i>	3389	3834	3943	4191	4157	4255	4307	4379	4449	4518
4. Persoonlijke bijdrageverminderingen	960	1050	1552	1597	1823	1788	1799	1803	1787	1772
- Werkbonus	959	1048	1527	1559	1788	1752	1762	1764	1747	1730
- Herstructureringen	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
- Sporters	0	0	30	32	33	35	36	38	39	41
- Gepensioneerden actief in de zorgsector	0	0	2	5	0	0	0	0	0	0

(a) Verlagingen van de faciale voeten in 2016 en 2018 in het kader van de taxshift

(b) Exclusief gesubsidieerde contractuelen, huisbedienden, podiumkunstenaars, onthaalouders.

(c) Andere: Federale sociale akkoord m.b.t. 2021 en later + Covidsubsidie 'Vakantiegeld bedienden' + Zorgpersoneel andere dan sociale maribel' + Covidsubsidie 'aanmoedigingspremie 985 zorgsector' + Werkhervattingstoelag langdurig zieken.

(d) Inclusief de specifieke subsidies ten gunste van de bouwsector

(e) 'Partnerships met universiteiten' en 'jonge innoverende ondernemingen'.

(f) Maatregelen 'Koopvaardij', 'Baggeraars', 'Zeesleepvaart', 'Zeevissertij', 'Sportlui'.

(g) Andere: Covidsubsidie 'consumptiecheques zorgsector' + Covidsubsidie 'eindejaarspremie horeca' + Covidsubsidie 'hertewerkstelling'

(h) Andere: Gewestelijke sociale akkoorden m.b.t. 2021 en later + Covidsubsidie 'aanmoedigingspremie 985 zorgsector'

(i) Maatregelen 'Baggeraars' en 'Koopvaardij'.

C. Rekeningen van de institutionele sectoren (buiten overheidsfinanciën)

Tabel C.1 Rekening van de particulieren (1)
Miljoenen euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
I. Lopende transacties										
a. Middelen	409929	428712	466619	505232	527298	548516	566754	585998	605315	624615
1. Netto-exploitatieoverschot	10317	10255	10926	11176	11472	11889	12321	12725	13195	13641
2. Netto gemengd inkomen	27848	30648	32369	35546	36704	37798	38846	39912	41028	42140
3. Beloning van werknemers	238046	252212	275746	298479	311115	323624	333915	344418	355335	366298
Brutolonen	177542	189077	207219	225268	233908	243324	251044	258801	266892	275042
Werkelijke sociale premies ten laste van werkgevers	46453	48803	53285	56865	60142	62440	64414	66459	68610	70771
Toegerekende sociale premies ten laste van werkgevers	14050	14333	15242	16346	17065	17860	18457	19157	19834	20485
4. Netto-inkomen uit vermogen	25036	28242	32929	37726	39943	41147	42307	43482	44625	45748
Ontvangen rente	1041	876	6141	15727	18405	19155	19910	20544	21192	21855
Betaalde rente (-)	1416	1609	4647	10781	11805	12305	12800	13255	13725	14212
Winstuitkeringen	15852	18878	20266	20776	21191	21979	22712	23524	24305	25070
Overige	9558	10097	11169	12004	12152	12317	12484	12669	12854	13035
5. Sociale uitkeringen	103252	103185	108370	117119	124254	130132	135195	140477	145798	151102
6. Overige netto-inkomensoverdrachten	2657	1781	3648	2451	1133	1126	1306	2064	2358	2656
7. Mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	2773	2389	2630	2736	2676	2800	2864	2920	2976	3030
b. Bestedingen	372738	399771	449471	480509	499838	520114	537754	556403	575314	594146
1. Belastingen op inkomen en vermogen	56788	59719	68633	72679	76460	80882	84110	87473	90930	94198
2. Sociale premies, waarvan:	88478	92224	99967	107481	112914	117598	121464	125544	129778	134010
Werkelijke sociale premies	74428	77891	84725	91135	95850	99737	103007	106386	109944	113526
Toegerekende sociale premies	14050	14333	15242	16346	17065	17860	18457	19157	19834	20485
3. Consumptieve bestedingen	227472	247828	280872	300349	310464	321635	332180	343386	354605	365938
c. Nettobesparingen	37190	28941	17148	24723	27460	28402	29001	29595	30002	30469
II. Kapitaaltransacties										
a. Middelen	1034	2572	1067	1433	1534	1559	1467	1347	1362	1396
b. Bestedingen	8815	9681	9776	8307	7256	7520	7874	8195	8631	9057
1. Bruto vaste kapitaalvorming	26144	29067	30562	30332	30115	31234	32239	33218	34318	35417
2. Afschrijvingen (-)	20984	22324	24393	25553	26511	27297	28083	28880	29688	30505
3. Vermogensheffingen	3288	4079	3902	3984	4176	4102	4232	4365	4504	4643
4. Voorraadverandering en saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	922	-523	161	163	168	172	175	178	181	185
5. Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	-614	-682	-734	-760	-760	-760	-760	-760	-760	-760
6. Overige te betalen kapitaaloverdrachten	61	64	278	141	69	70	72	74	76	78
III. Vorderingensverschot (+) of tekort (-)	29409	21832	8438	17849	21737	22441	22593	22748	22733	22808

(1) Huishoudens (inbegrepen zelfstandigen) en izw's ten behoeve van huishoudens

Tabel C.2 Reëel beschikbaar inkomen van de particulieren (1)
Groeivoeten

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Primair bruto-inkomen	-3.1	4.1	-0.3	2.9	2.3	1.8	1.3	1.3	1.3	1.2
a. Beloning van werknemers, waarvan:	-2.5	3.4	-0.4	2.7	2.3	2.1	1.4	1.4	1.4	1.3
Ondernemingen	-4.3	4.4	0.1	3.0	2.2	2.3	1.6	1.5	1.6	1.6
Overheid	2.0	1.1	-1.2	2.7	2.6	1.5	0.8	0.9	0.8	0.5
Grensarbeiders	2.3	-1.7	-6.5	-6.0	1.7	1.6	0.7	0.7	0.6	0.6
b. Bruto-exploitatietoerschoot en gemengd inkomen	-2.4	4.3	-2.5	1.3	1.4	1.2	1.2	1.1	1.2	1.1
Bruto-exploitatietoerschoot van particulieren	3.5	1.8	-1.3	-1.8	1.5	1.3	1.4	1.2	1.3	1.2
Gemengd inkomen	-7.4	6.7	-3.6	4.2	1.3	1.1	1.0	1.0	1.0	0.9
c. Netto-inkomen uit vermogen, waarvan:	-9.5	10.1	6.2	8.7	3.9	1.1	1.0	1.0	0.9	0.7
Ontvangen rente	-24.8	-18.0	538.6	142.9	14.8	2.2	2.1	1.4	1.4	1.4
Betaalde rente (-)	-5.7	10.9	163.1	120.1	7.4	2.3	2.2	1.8	1.8	1.8
Winstuitkeringen	-7.8	16.2	-2.2	-2.8	0.1	1.8	1.6	1.8	1.5	1.4
Secundaire inkomensverdeling										
a. Overdrachten aan particulieren, waarvan:	12.6	-3.3	-2.8	1.2	2.9	2.8	2.2	2.6	2.1	2.0
Sociale uitkeringen	12.1	-2.5	-4.4	2.5	4.1	2.8	2.1	2.1	2.0	1.9
b. Socialezekerheidspremies (-)	-1.5	1.7	-1.3	2.0	3.1	2.2	1.5	1.6	1.6	1.5
Werkelijke sociale premies	-2.2	2.0	-1.0	2.0	3.1	2.1	1.5	1.5	1.5	1.5
Toegerekende sociale premies	2.4	-0.3	-3.1	2.1	2.7	3.0	1.7	2.2	1.9	1.6
c. Belastingen op inkomen en vermogen (-)	-0.8	2.6	4.7	0.4	3.2	3.8	2.2	2.2	2.2	1.8
Bruto beschikbaar inkomen van de particulieren	1.2	2.3	-1.9	3.2	2.0	1.6	1.4	1.5	1.3	1.3

(1) Huishoudens (inbegrepen zelfstandigen) en izw's ten behoeve van huishoudens

Tabel C.3 Rekening van de ondernemingen
Miljoenen euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
I. Lopende transacties										
a. Middelen	55034	67790	73073	67406	70471	71538	74090	76227	78188	80422
1. Netto-exploitatieoverschot	61135	77656	83159	78072	81009	81554	83457	84918	86386	87557
2. Sociale premies	13665	13866	14684	15616	16154	16651	17097	17534	18001	18482
Werkelijke premies ten laste van de werkgevers	9305	9586	10341	11013	11387	11760	12086	12419	12772	13136
Premies ten laste van de werknemers	1891	1795	1994	2118	2231	2302	2376	2452	2535	2620
Toegerekende sociale premies	2469	2486	2348	2485	2536	2589	2636	2663	2694	2726
3. Netto-inkomen uit vermogen	-20968	-24408	-25746	-25641	-26235	-26196	-25982	-25732	-25695	-25102
4. Overige netto-inkomensoverdrachten	1203	676	976	-640	-458	-470	-482	-493	-504	-515
b. Bestedingen	28923	33626	37342	39579	42936	42306	43246	44020	44855	45535
1. Belastingen op inkomen en vermogen	15299	19640	22382	23766	26574	25416	25884	26196	26538	26711
2. Sociale uitkeringen	10627	11445	12178	12925	13533	13938	14346	14752	15188	15641
Particuliere sociale verzekering met fondsvorming	8158	8960	9830	10440	10998	11349	11710	12089	12494	12915
Rechtstreekse uitkeringen sociale verzekering door werkgevers	2469	2486	2348	2485	2536	2589	2636	2663	2694	2726
3. Mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	2998	2541	2782	2888	2829	2953	3016	3073	3128	3182
c. Nettobesparingen	26111	34163	35730	27827	27535	29232	30844	32207	33333	34887
II. Kapitaaltransacties										
a. Middelen	2822	4775	4039	4800	5245	5173	4867	4292	4267	4226
b. Bestedingen	11205	26037	33279	24589	20494	21820	22515	22842	23237	23655
1. Bruto vaste kapitaalvorming	72200	78560	86710	96776	101983	107859	112038	116051	120265	124601
2. Afschrijvingen (-)	60715	64178	71517	75698	79738	83748	88012	92260	96513	100817
3. Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	619	558	575	88	34	14	26	46	41	37
4. Voorraadverandering	-266	9694	17404	3978	-1605	-2030	-1242	-682	-224	189
5. Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	3	0	5	5	5	6	6	6	6	6
6. Te betalen kapitaaloverdrachten	-635	1402	101	-560	-185	-281	-300	-318	-338	-360
III. Vorderingenoverschot (+) of tekort (-)	17727	12902	6490	8038	12285	12586	13197	13657	14363	15457

Tabel C.4 Verrichtingen met het buitenland
Miljoenen euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
I. Lopende verrichtingen										
a. Bestedingen	371303	455924	552505	525553	515855	540695	570817	599689	630151	662736
1. Invoer van goederen en diensten	353079	437632	539421	512335	503084	526214	555623	584237	614435	646739
2. Beloning van werknemers	3302	3478	3690	4374	4536	4695	4813	4931	5050	5170
3. Indirecte belastingen (op productie en invoer)	1846	1951	2760	2313	2048	2158	2286	2416	2557	2704
4. Netto-inkomen uit vermogen (-)	-1801	-1090	2627	5762	5957	5908	5974	6038	6104	6167
5. Overige netto-inkomensoverdrachten	6682	7189	4383	7119	6739	7922	8291	8196	8097	8003
6. Sociale premies	2926	2936	3020	3179	3296	3412	3498	3583	3670	3757
7. Sociale uitkeringen, exclusief overdrachten in natura	1443	1497	1707	1845	1957	2050	2129	2212	2296	2380
8. Mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	224	151	150	150	150	150	150	150	150	150
b. Middelen	377832	462535	546897	524355	520935	543115	570681	598553	627810	658713
1. Uitvoer van goederen en diensten	362293	446593	530395	506847	502732	524259	551325	578688	607434	637824
2. Beloning van werknemers	11034	11272	11691	12305	12762	13209	13541	13873	14207	14544
3. Subsidies	649	654	691	691	691	691	691	691	691	691
4. Belastingen op inkomen en vermogen	116	93	26	-52	-55	-56	-58	-60	-62	-64
5. Sociale premies	1260	1280	1339	1587	1646	1703	1746	1789	1832	1876
6. Sociale uitkeringen, exclusief overdrachten in natura	2480	2644	2756	2978	3159	3309	3438	3572	3707	3842
c. Saldo van lopende verrichtingen	6529	6610	-5607	-1198	5080	2420	-136	-1137	-2342	-4023
II. Kapitaalverrichtingen	-244	843	927	1362	1776	1737	1709	964	948	942
1. Netto-kapitaaloverdrachten	-70	893	1011	996	1410	1371	1343	598	582	576
2. Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa (-)	174	50	84	-366	-366	-366	-366	-366	-366	-366
III. Vorderingenoverschot (+) of tekort (-) van de nationale economie	6285	7453	-4680	164	6856	4157	1573	-173	-1393	-3081

Tabel C.5 Verdeling van het nationaal inkomen
Miljoenen euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Particulieren										
1. Bruto primair inkomen	322232	343681	376364	408480	425745	441754	455473	469417	483871	498332
. lonen en salarissen	238046	252212	275746	298479	311115	323624	333915	344418	355335	366298
. bruto-exploitatieoverschot en gemengd inkomen	59150	63227	67689	72275	74688	76983	79251	81518	83911	86286
. netto inkomens uit vermogen	25036	28242	32929	37726	39943	41147	42307	43482	44625	45748
2. Netto lopende overdrachten	-39357	-46977	-56581	-60591	-63987	-67221	-69073	-70476	-72552	-74450
. sociale uitkeringen min sociale premies	14773	10961	8404	9638	11340	12535	13731	14933	16020	17092
. belastingen op inkomen	-56788	-59719	-68633	-72679	-76460	-80882	-84110	-87473	-90930	-94198
. overige overdrachten	2657	1781	3648	2451	1133	1126	1306	2064	2358	2656
3. Bruto beschikbaar inkomen	282874	296704	319783	347889	361758	374533	386400	398941	411319	423882
Vennootschappen										
1. Bruto primair inkomen	100881	117426	128930	128129	134512	139106	145488	151446	157204	163272
. bruto-exploitatieoverschot	121850	141834	154676	153770	160747	165302	171469	177178	182899	188374
. netto inkomens uit vermogen	-20968	-24408	-25746	-25641	-26235	-26196	-25982	-25732	-25695	-25102
2. Netto lopende overdrachten	-11058	-16543	-18901	-21715	-24411	-23173	-23615	-23906	-24230	-24386
3. Bruto beschikbaar inkomen	89823	100882	110029	106414	110102	115933	121873	127540	132974	138886
Overheid										
1. Bruto primair inkomen	42369	52229	57310	60162	60782	61554	61683	62305	63674	64612
. bruto-exploitatieoverschot	10767	11420	12855	13797	14149	14731	15253	15777	16207	16632
. netto indirecte belastingen	37471	45733	49010	52688	54385	55866	56781	58240	60293	62459
. netto inkomens uit vermogen	-5869	-4924	-4556	-6323	-7752	-9043	-10351	-11712	-12826	-14479
2. Netto lopende overdrachten	43219	55914	70492	74675	81156	81966	83895	85691	88195	90351
3. Bruto beschikbaar inkomen	85588	108143	127802	134838	141938	143521	145579	147996	151869	154963
Buitenland										
1. Bruto beschikbaar inkomen	7196	7606	4990	7630	7242	8428	8792	8691	8586	8486
Bruto nationaal inkomen	465482	513336	562604	596771	621040	642415	662644	683168	704748	726216

Tabel C.6 Evenwicht tussen besparingen en investeringen
Miljoenen euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Middelen	117761	137991	145506	148050	156465	160126	164069	167181	172079	177024
a. Bruto besparingen	118145	137308	144748	146864	154870	158574	162548	166409	171325	176280
1. Vennootschappen	86826	98342	107247	103525	107273	112980	118857	124467	129846	135704
2. Gezinnen	57552	50665	41284	49997	53687	55409	56788	58173	59381	60659
3. Overheid	-26856	-12299	-4040	-6937	-6373	-10105	-13393	-16534	-18210	-20398
4. Izw's	623	600	257	278	283	290	296	302	309	315
b. Nettokapitaaloverdrachten	-384	683	757	1186	1595	1552	1521	773	754	744
2. Bestedingen	111476	130538	150186	147886	149609	155969	162495	167354	173472	180105
a. Bruto kapitaalvorming	111476	130538	150186	147886	149609	155969	162495	167354	173472	180105
1. Vennootschappen	71934	88255	104115	100754	100378	105829	110795	115369	120041	124789
2. Gezinnen	26598	28032	30179	29953	29738	30843	31836	32803	33888	34974
3. Overheid	12610	13892	15510	16800	19116	18906	19461	18767	19114	19898
4. Izw's	334	360	382	379	377	391	403	415	429	443
3. Vorderingsaldo	6285	7453	-4681	164	6856	4157	1573	-173	-1393	-3081

D. Overheidsfinanciën

Tabel D.1 Rekening van de overheid
Miljoenen euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontvangsten	229853	251294	274899	293592	309269	318612	328150	337030	348076	358734
A. Fiscale en parafiscale ontvangsten	197302	216458	236079	251739	264795	273620	281853	290546	300179	309448
1. Fiscale ontvangsten	135026	150876	164632	174596	183490	188934	194343	200114	206671	212856
a. Directe belastingen	72177	79447	91056	96105	103018	106281	109976	113650	117449	120889
- Huishoudens	55555	58455	67325	70985	74953	79322	82500	85813	89216	92431
- Vennootschappen	15299	19640	22382	23766	26574	25416	25884	26196	26538	26711
- Andere sectoren	1323	1352	1350	1354	1491	1543	1592	1642	1694	1747
b. Indirecte belastingen	59561	67349	69673	74507	76296	78551	80135	82099	84718	87325
c. Kapitaalbelastingen	3288	4079	3902	3984	4176	4102	4232	4365	4504	4643
2. Werkelijke sociale premies	62276	65582	71447	77143	81305	84687	87510	90432	93508	96592
B. Overige ontvangsten afkomstig van andere sectoren	20913	22954	26152	28219	30162	29931	30681	30190	30953	31716
1. Inkomen uit vermogen	3114	3563	4023	5495	5837	5588	5732	5876	6033	6188
2. Inkomensoverdrachten	3161	3319	3923	4099	4176	4037	4232	3849	3914	3975
3. Kapitaaloverdrachten	290	877	1252	896	1565	1087	1025	295	299	304
4. Lopende verkopen van geproduceerde goederen en diensten	14347	15196	16953	17729	18585	19219	19693	20170	20707	21249
C. Ontvangen subsidies	926	896	683	686	697	706	713	720	727	734
D. Toegerekende sociale premies	10712	10985	11986	12948	13614	14354	14903	15574	16218	16835
2. Uitgaven	270704	278574	294508	319314	336435	349482	362366	373607	386565	400081
A. Primaire uitgaven	261723	270089	285929	307497	322847	334852	346284	356020	367707	379414
a. Lopende uitgaven	245016	250774	265755	284711	296894	309500	320825	331956	343285	354201
1. Beloning van werknemers	60487	62692	68026	73646	76990	79575	81581	83761	85960	87917
2. Intermediair verbruik en betaalde belastingen	19908	21375	23795	24839	25677	26195	26874	27494	28121	28730
3. Subsidies	22790	22117	21074	22234	22345	23132	23816	24334	24914	25372
4. Sociale uitkeringen	128128	131625	139932	150965	160295	167984	175209	182753	190425	198066
- In geld	91527	90532	95074	102986	109442	114857	119461	124284	129116	133914
- In natura door marktproducenten	36601	41093	44858	47979	50852	53128	55749	58469	61309	64152
5. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	5730	4946	6132	6628	5170	5248	5366	5496	5599	5702
6. Overdrachten aan vennootschappen	1813	1101	329	140	146	147	148	149	150	151
7. Bni- en btw-bijdrage aan de EU	4658	5291	4741	4401	4255	5651	6220	6329	6445	6563
8. Overige overdrachten aan het buitenland	1502	1626	1728	1858	2018	1568	1611	1640	1670	1700
b. Kapitaaluitgaven	16707	19315	20174	22786	25953	25352	25459	24064	24422	25214
1. Bruto-investeringen in vaste activa	12600	13882	15144	16674	19098	18898	19453	18759	19105	19890
2. Andere netto-aankopen van niet-financiële activa	183	191	612	440	387	396	384	365	369	374
3. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	994	1618	956	1312	1419	1442	1350	1230	1245	1279
4. Overdrachten aan vennootschappen	2462	3215	2966	3734	4176	4106	3799	3224	3199	3158
5. Overdrachten aan het buitenland	468	410	495	626	874	511	474	487	504	513
B. Rentelasten	8981	8486	8578	11817	13588	14630	16082	17588	18858	20666
3. Vorderingsaldo	-40851	-27281	-19608	-25722	-27167	-30870	-34216	-36577	-38489	-41347
Brutobesparingen	-26856	-12299	-4040	-6937	-6373	-10105	-13393	-16534	-18210	-20398
4. Primair saldo	-31870	-18795	-11030	-13905	-13579	-16240	-18134	-18990	-19631	-20681
<i>p.m. Consumptieve bestedingen</i>	112445	120442	131843	141776	148313	153628	158974	164532	170081	175363

Tabel D.1.bis Rekening van de overheid
In procent van het bbp

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontvangsten	49.9	49.5	49.6	50.2	50.8	50.6	50.5	50.3	50.3	50.3
A. Fiscale en parafiscale ontvangsten	42.8	42.6	42.6	43.1	43.5	43.5	43.4	43.4	43.4	43.4
1. Fiscale ontvangsten	29.3	29.7	29.7	29.9	30.2	30.0	29.9	29.9	29.9	29.9
a. Directe belastingen	15.7	15.6	16.4	16.4	16.9	16.9	16.9	17.0	17.0	17.0
- Huishoudens	12.1	11.5	12.2	12.1	12.3	12.6	12.7	12.8	12.9	13.0
- Vennootschappen	3.3	3.9	4.0	4.1	4.4	4.0	4.0	3.9	3.8	3.7
- Andere sectoren	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
b. Indirecte belastingen	12.9	13.3	12.6	12.7	12.5	12.5	12.3	12.3	12.3	12.3
c. Kapitaalbelastingen	0.7	0.8	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
2. Werkelijke sociale premies	13.5	12.9	12.9	13.2	13.4	13.5	13.5	13.5	13.5	13.6
B. Overige ontvangsten afkomstig van andere sectoren	4.5	4.5	4.7	4.8	5.0	4.8	4.7	4.5	4.5	4.5
1. Inkomen uit vermogen	0.7	0.7	0.7	0.9	1.0	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9
2. Inkomensoverdrachten	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.6	0.7	0.6	0.6	0.6
3. Kapitaaloverdrachten	0.1	0.2	0.2	0.2	0.3	0.2	0.2	0.0	0.0	0.0
4. Lopende verkopen van geproduceerde goederen en diensten	3.1	3.0	3.1	3.0	3.1	3.1	3.0	3.0	3.0	3.0
C. Ontvangen subsidies	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
D. Toegerekende sociale premies	2.3	2.2	2.2	2.2	2.2	2.3	2.3	2.3	2.3	2.4
2. Uitgaven	58.8	54.8	53.2	54.6	55.3	55.5	55.8	55.8	55.9	56.1
A. Primaire uitgaven	56.8	53.2	51.6	52.6	53.1	53.2	53.3	53.1	53.2	53.2
a. Lopende uitgaven	53.2	49.4	48.0	48.7	48.8	49.2	49.4	49.6	49.7	49.7
1. Beloning van werknemers	13.1	12.3	12.3	12.6	12.7	12.6	12.6	12.5	12.4	12.3
2. Intermediair verbruik en betaalde belastingen	4.3	4.2	4.3	4.2	4.2	4.2	4.1	4.1	4.1	4.0
3. Subsidies	4.9	4.4	3.8	3.8	3.7	3.7	3.7	3.6	3.6	3.6
4. Sociale uitkeringen	27.8	25.9	25.3	25.8	26.4	26.7	27.0	27.3	27.5	27.8
- In geld	19.9	17.8	17.2	17.6	18.0	18.2	18.4	18.6	18.7	18.8
- In natura door marktproducenten	7.9	8.1	8.1	8.2	8.4	8.4	8.6	8.7	8.9	9.0
5. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	1.2	1.0	1.1	1.1	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
6. Overdrachten aan vennootschappen	0.4	0.2	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
7. Bni- en btw-bijdrage aan de EU	1.0	1.0	0.9	0.8	0.7	0.9	1.0	0.9	0.9	0.9
8. Overige overdrachten aan het buitenland	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
b. Kapitaaluitgaven	3.6	3.8	3.6	3.9	4.3	4.0	3.9	3.6	3.5	3.5
1. Bruto-investeringen in vaste activa	2.7	2.7	2.7	2.9	3.1	3.0	3.0	2.8	2.8	2.8
2. Andere netto-aankopen van niet-financiële activa	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
3. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	0.2	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
4. Overdrachten aan vennootschappen	0.5	0.6	0.5	0.6	0.7	0.7	0.6	0.5	0.5	0.4
5. Overdrachten aan het buitenland	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
B. Rentelasten	1.9	1.7	1.5	2.0	2.2	2.3	2.5	2.6	2.7	2.9
3. Vorderingsaldo	-8.9	-5.4	-3.5	-4.4	-4.5	-4.9	-5.3	-5.5	-5.6	-5.8
Brutobesparingen	-5.8	-2.4	-0.7	-1.2	-1.0	-1.6	-2.1	-2.5	-2.6	-2.9
4. Primair saldo	-6.9	-3.7	-2.0	-2.4	-2.2	-2.6	-2.8	-2.8	-2.8	-2.9
<i>p.m. Consumptieve bestedingen</i>	24.4	23.7	23.8	24.2	24.4	24.4	24.5	24.6	24.6	24.6

Tabel D.2 Rekening van de federale overheid
Miljoenen euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontvangsten	109508	125939	137574	146735	154740	157541	161657	165400	170160	174604
A. Fiscale en parafiscale ontvangsten	97579	113303	123406	131421	137804	140790	144294	147905	152073	155928
1. Fiscale ontvangsten	97518	113242	123348	131359	137744	140729	144232	147842	152010	155865
a. Directe belastingen	54376	63693	72561	76247	81677	83572	86035	88563	91200	93437
- Huishoudens	38051	43022	49172	51482	53964	56979	58936	61115	63370	65396
- Vennootschappen	15001	19319	22039	23411	26222	25051	25507	25806	26135	26295
- Andere sectoren	1323	1352	1350	1354	1491	1543	1592	1642	1694	1747
b. Indirecte belastingen	42841	49160	50467	54761	55611	56905	57938	59011	60533	62143
c. Kapitaalbelastingen	301	389	320	351	456	252	260	268	277	285
2. Werkelijke sociale premies	62	60	58	62	60	61	62	62	63	63
B. Overige ontvangsten afkomstig van andere sectoren	6118	6491	7506	8260	9064	8648	8978	8755	9009	9270
1. Inkomen uit vermogen	1146	1539	1798	2387	2624	2286	2345	2406	2471	2536
2. Inkomensoverdrachten	1131	1026	970	1126	1343	1218	1371	997	1011	1028
3. Kapitaaloverdrachten	78	234	396	186	253	53	41	2	3	4
4. Lopende verkopen van geproduceerde goederen en diensten	3762	3692	4340	4561	4844	5092	5220	5350	5524	5702
C. Toegerekende sociale premies	2808	2895	3166	3425	3620	3930	4079	4252	4417	4576
D. Overdrachten afkomstig van andere overheden	3002	3250	3497	3629	4252	4172	4306	4488	4661	4830
1. Van de wettelijke-sociale-verzekeringsinstellingen	2980	3215	3440	3603	4210	4138	4294	4475	4649	4816
2. Van de gemeenschappen en gewesten	19	33	49	24	41	34	12	12	12	14
3. Van de lagere overheid	3	2	8	2	0	0	0	0	0	0
Waarvan kapitaaloverdrachten	1	3	14	2	2	2	2	2	2	2
2. Uitgaven	142191	146249	151738	167183	171219	179574	186460	192094	198847	205884
A. Primaire uitgaven	134112	138776	144625	158129	160664	168273	173972	178383	184369	190108
a. Finale lopende uitgaven	36246	37652	42347	43664	43507	46199	48202	49507	51006	52424
1. Beloning van werknemers	10654	10975	11980	13123	14002	14601	15012	15454	15894	16293
2. Intermediair verbruik en betaalde belastingen	4401	4609	5685	6200	6251	6413	6586	6694	6972	7226
3. Subsidies	7502	6744	6133	6475	6798	7162	7564	7710	7902	8094
4. Sociale uitkeringen	6722	7672	9743	9041	9172	9779	10171	10596	11019	11421
- In geld	6334	6594	7272	8117	8721	9450	9835	10251	10664	11057
- In natura door marktproducenten	388	1078	2471	924	451	329	336	345	355	364
5. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	875	828	2431	2657	1101	1118	1133	1182	1205	1228
6. Overdrachten aan vennootschappen	9	10	7	8	6	6	6	6	6	7
7. Bni- en btw-bijdrage aan de EU	4658	5291	4741	4401	4255	5651	6220	6329	6445	6563
8. Overige overdrachten aan het buitenland	1425	1524	1628	1760	1921	1469	1510	1536	1563	1591
b. Finale kapitaaluitgaven	3680	4600	4767	4982	6386	6383	7067	6460	6931	7069
1. Bruto-investeringen in vaste activa	2600	3276	3060	3123	4612	4791	5532	5130	5494	5691
2. Andere netto-aankopen van niet-financiële activa	33	-2	346	121	16	-0	2	2	2	2
3. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	-10	32	35	36	51	49	44	44	44	45
4. Overdrachten aan vennootschappen	711	929	912	1201	941	1121	1055	839	928	860
5. Overdrachten aan het buitenland	347	365	414	501	767	422	434	446	463	471
c. Overdrachten aan andere overheden	94186	96523	97511	109483	110771	115691	118704	122416	126431	130615
1. Overdrachten van fiscale ontvangsten	46584	53207	56060	63130	63006	65916	67651	69802	72146	74662
2. Overige inkomensoverdrachten	47521	43236	41332	46225	47660	49668	50944	52503	54173	55838
3. Kapitaaloverdrachten	81	80	120	128	105	107	109	111	113	115
B. Rentelasten	8078	7473	7114	9054	10555	11301	12488	13711	14478	15776
3. Vorderingsaldo	-32683	-20310	-14164	-20448	-16479	-22034	-24803	-26694	-28686	-31280
Brutobesparingen	-28531	-15705	-9560	-15105	-10230	-15367	-17432	-19882	-21394	-23840
4. Primair Saldo	-24604	-12837	-7051	-11393	-5924	-10732	-12316	-12983	-14209	-15505
<i>p.m. Consumptieve bestedingen</i>	13681	15133	18331	18468	18684	19245	19876	20515	21237	21907

Tabel D.3 Rekening van de gemeenschappen en gewesten
Miljoenen euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontvangsten	89208	95450	104718	113099	115432	119446	122540	125581	129795	134051
A. Fiscale en parafiscale ontvangsten	23828	23918	26178	26704	27924	29439	30491	31773	33258	34681
1. Fiscale ontvangsten	23572	23659	25899	26407	27626	29140	30191	31472	32955	34377
a. Directe belastingen - huishoudens	12205	10572	12657	13817	14866	15862	16782	17622	18472	19354
b. Indirecte belastingen	8380	9397	9659	8957	9039	9428	9437	9753	10256	10666
c. Kapitaalbelastingen	2987	3690	3582	3633	3720	3850	3972	4097	4227	4358
2. Werkelijke sociale premies	256	260	280	297	298	299	301	302	303	304
B. Overige ontvangsten afkomstig van andere sectoren	9270	10378	11866	12946	13866	13895	14173	13762	14121	14474
1. Inkomen uit vermogen	981	1070	1202	1870	1937	1993	2046	2100	2156	2213
2. Inkomenoverdrachten	1507	1681	2166	2252	2085	2051	2074	2047	2080	2105
3. Kapitaaloverdrachten	151	417	632	642	1244	966	916	224	228	232
4. Lopende verkopen van geproduceerde goederen en diensten	6632	7211	7866	8181	8600	8885	9138	9391	9657	9924
C. Ontvangen subsidies	368	344	334	335	344	352	357	363	369	375
D. Toegerekende sociale premies	6259	6414	7013	7612	7992	8334	8650	9045	9421	9781
E. Overdrachten afkomstig van andere overheden	49482	54396	59327	65503	65307	67427	68867	70638	72626	74741
1. Overdrachten van fiscale ontvangsten	29549	33044	36366	40147	39779	40971	41674	42558	43538	44658
2. Overige overdrachten	19933	21351	22961	25356	25528	26456	27194	28080	29088	30083
a. Van de federale overheid	13359	14598	15664	17418	17188	17778	18195	18681	19307	19936
b. Van de wettelijke-sociale-zekerheidsinstellingen	6229	6365	6980	7604	7985	8327	8643	9037	9414	9773
c. Van de lagere overheid	345	388	316	335	355	350	356	362	368	374
Waarvan kapitaaloverdrachten	72	79	82	93	100	101	103	104	106	107
2. Uitgaven	99307	104017	109641	120063	124592	127443	130001	132214	135467	138633
A. Primaire uitgaven	98160	102810	108173	117567	121780	124303	126557	128482	131368	134194
a. Finale lopende uitgaven	77051	78802	83250	89651	92459	95010	97355	99899	102447	104672
1. Beloning van werknemers	28627	29782	32533	35486	36871	37980	38881	39862	40855	41722
2. Intermediair verbruik en betaalde belastingen	9045	9790	10538	11035	11493	11591	11854	12118	12321	12528
3. Subsidies	10296	10939	10931	11767	11341	11540	11630	11770	11905	11915
4. Sociale uitkeringen	24063	24605	26588	28862	30276	31392	32410	33516	34683	35775
- In geld	15770	16069	17295	18427	19079	19671	20234	20874	21507	22107
- In natura door marktproducenten	8293	8536	9293	10434	11197	11721	12175	12642	13176	13667
5. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	3360	2608	2301	2342	2313	2340	2413	2464	2513	2560
6. Overdrachten aan vennootschappen	1594	992	273	83	90	90	90	90	90	90
7. Overdrachten aan het buitenland	67	85	87	75	75	76	78	79	81	82
b. Finale kapitaaluitgaven	8885	10942	10830	12547	13820	13793	13498	12520	12420	12668
1. Bruto-investeringen in vaste activa	6484	7245	7923	8794	9235	9434	9536	9061	9063	9250
2. Andere netto-aankopen van niet-financiële activa	44	115	193	219	287	312	298	279	283	288
3. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	638	1457	799	1133	1221	1244	1154	1033	1045	1077
4. Overdrachten aan vennootschappen	1597	2080	1834	2275	2970	2716	2470	2107	1988	2011
5. Overdrachten aan het buitenland	121	44	81	125	107	88	40	41	41	42
c. Overdrachten aan andere overheden	12224	13066	14093	15370	15501	15500	15704	16063	16500	16854
1. Inkomenoverdrachten	11566	12283	13162	14141	14342	14734	14906	15222	15629	15973
2. Kapitaaloverdrachten	657	784	931	1229	1160	765	798	841	871	881
B. Rentelasten	1147	1207	1468	2496	2811	3140	3444	3732	4100	4439
3. Vorderingsaldo	-10100	-8567	-4923	-6964	-9159	-7997	-7462	-6633	-5672	-4581
Brutobesparingen	-3767	-1028	2541	2444	756	1645	1844	2302	3058	4271
4. Primair saldo	-8952	-7360	-3455	-4468	-6348	-4857	-4018	-2901	-1572	-143
<i>p.m. Consumptieve bestedingen</i>	44789	46680	50938	55647	58035	59744	61361	63054	64690	66145

Tabel D.4 Vorderingensaldi van de gefedereerde entiteiten
Miljoenen euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Gemeenschappen en gewesten	-10100	-8567	-4923	-6964	-9159	-7997	-7462	-6633	-5672	-4581
Vlaamse Gemeenschap	-5404	-3115	-2326	-2377	-4053	-3096	-2249	-1706	-1233	-461
Franse Gemeenschap	-1519	-834	-791	-800	-1285	-1335	-1448	-1547	-1614	-1496
Waals Gewest	-1838	-3306	-1163	-2139	-2381	-2085	-2197	-1824	-1277	-1106
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-1200	-1497	-1215	-1478	-1266	-1342	-1417	-1397	-1388	-1373
Overige	-138	185	573	-170	-174	-137	-151	-160	-161	-145

Tabel D.5 Rekening van de lagere overheid
Miljoenen euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontvangsten	34147	35134	38085	41413	42681	43627	44599	45793	47075	48293
A. Fiscale en parafiscale ontvangsten	10091	9706	10784	11814	12440	12938	13349	13743	14148	14562
1. Fiscale ontvangsten	10071	9688	10764	11795	12420	12918	13328	13722	14126	14540
a. Directe belastingen - huishoudens	4076	3534	4149	4321	4644	4889	5101	5305	5511	5726
b. Indirecte belastingen	5995	6153	6615	7474	7776	8029	8226	8417	8615	8814
2. Werkelijke sociale premies	20	19	19	19	20	21	21	22	22	22
B. Overige ontvangsten afkomstig van andere sectoren	4856	5392	5851	6092	6281	6415	6538	6664	6793	6923
1. Inkomen uit vermogen	950	919	956	1185	1223	1258	1290	1324	1359	1393
2. Inkomensoverdrachten	406	463	626	527	543	554	563	573	583	594
3. Kapitaaloverdrachten	21	189	30	27	27	27	27	27	27	27
4. Lopende verkopen van geproduceerde goederen en diensten	3480	3821	4240	4354	4488	4577	4658	4741	4825	4910
C. Ontvangen subsidies	558	553	349	351	353	355	356	357	358	359
D. Toegerekende sociale premies	1645	1675	1807	1910	2003	2090	2174	2277	2379	2478
E. Overdrachten afkomstig van andere overheden	16997	17807	19294	21245	21604	21829	22182	22751	23397	23970
1. Overdrachten van fiscale ontvangsten	159	159	179	189	195	199	203	206	210	213
2. Overige overdrachten	16838	17649	19116	21056	21408	21630	21979	22545	23188	23756
a. Van de federale overheid	3257	3216	3544	4052	4205	4340	4385	4492	4602	4722
b. Van de gemeenschappen en gewesten	12205	13033	14044	15346	15460	15466	15692	16051	16487	16840
c. Van de wettelijke-sociale-zekerheidsinstellingen	1376	1400	1527	1658	1743	1825	1903	2002	2098	2193
Waarvan kapitaaloverdrachten	678	800	932	1243	1181	787	821	864	894	905
2. Uitgaven	33595	34994	38416	41648	43715	44445	45144	46461	47585	49078
A. Primaire uitgaven	33548	34984	38225	40975	43088	43860	44611	45984	47060	48504
a. Finale lopende uitgaven	29528	30977	33499	35568	37174	38488	39516	40695	41781	42814
1. Beloning van werknemers	19588	20244	21705	23147	24171	25003	25653	26365	27085	27743
2. Intermediair verbruik en betaalde belastingen	5348	5869	6482	6405	6707	6940	7163	7388	7511	7636
3. Subsidies	248	305	389	466	481	490	499	507	516	525
4. Sociale uitkeringen	3612	3790	4179	4755	4997	5219	5352	5570	5788	6014
- In geld	3390	3534	3836	4371	4590	4794	4905	5100	5295	5497
- In natura door marktproducenten	222	256	343	384	407	425	447	470	493	517
5. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	686	723	694	746	769	784	798	812	826	841
6. Overdrachten aan vennootschappen	46	46	50	49	50	51	52	53	54	55
b. Finale kapitaaluitgaven	3672	3617	4402	5070	5559	5021	4738	4926	4911	5316
1. Bruto-investeringen in vaste activa	3361	3278	4072	4633	5126	4582	4292	4474	4452	4851
2. Andere netto-aankopen van niet-financiële activa	106	78	74	99	84	84	84	84	84	84
3. Overdrachten aan gezinnen en IZW's	84	92	89	110	113	115	117	120	122	124
4. Overdrachten aan vennootschappen	120	169	167	228	235	240	244	249	253	257
c. Overdrachten aan andere overheden	348	390	324	337	355	350	356	362	368	374
1. Inkomensoverdrachten	336	372	310	319	337	333	338	344	350	356
2. Kapitaaloverdrachten	12	18	14	18	18	18	18	18	18	18
B. Rentelasten	47	11	191	673	627	586	533	478	525	575
3. Vorderingsaldo	551	140	-331	-235	-1034	-818	-546	-669	-510	-786
Brutobesparingen	3536	2786	3124	3583	3335	3407	3363	3385	3499	3617
4. Primair saldo	598	150	-140	438	-407	-232	-12	-191	15	-211
<i>p.m. Consumptieve bestedingen</i>	23953	25013	27359	28894	30197	31326	32231	33179	34038	34831

Tabel D.6 Rekening van de wettelijke-sociale-verzekeringsinstellingen
Miljoenen euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Ontvangsten	114560	115945	118605	130817	137400	144239	149356	154987	160879	166786
A. Fiscale en parafiscale ontvangsten	65804	69530	75712	81800	86626	90453	93719	97125	100700	104277
1. Fiscale ontvangsten	3865	4287	4621	5035	5700	6147	6592	7078	7580	8074
a. Directe belastingen	1520	1648	1690	1720	1831	1959	2058	2160	2266	2372
- Huishoudens	1223	1327	1347	1365	1480	1593	1681	1770	1863	1955
- Vennootschappen	297	321	343	355	351	365	377	390	403	417
b. Indirecte belastingen	2345	2639	2932	3315	3869	4189	4534	4918	5314	5702
2. Werkelijke sociale premies	61938	65243	71090	76765	80926	84305	87126	90047	93120	96202
B. Overige ontvangsten afkomstig van andere sectoren	893	909	1134	1340	1371	1384	1389	1384	1404	1424
1. Inkomen uit vermogen	262	249	272	472	472	462	446	421	421	421
2. Inkomensoverdrachten	118	149	160	193	205	215	224	232	240	248
3. Kapitaaloverdrachten	40	38	194	42	42	41	41	41	41	41
4. Lopende verkopen van geproduceerde goederen en diensten	474	472	507	634	653	666	677	689	701	713
C. Toegerekende sociale premies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Overdrachten afkomstig van andere overheden	47862	45506	41759	47677	49403	52402	54248	56479	58775	61085
1. Overdrachten van fiscale ontvangsten	16876	20004	19515	22794	23031	24745	25775	27038	28399	29790
2. Overige overdrachten	30986	25502	22244	24883	26372	27657	28474	29441	30377	31295
a. Van de federale overheid	30986	25502	22244	24883	26372	27657	28474	29441	30377	31295
b. Van de gemeenschappen en gewesten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Waarvan kapitaaloverdrachten	0	0	36	37	0	0	0	0	0	0
2. Uitgaven	113180	114489	118795	128893	137894	144260	150761	157568	164500	171486
A. Primaire uitgaven	113246	114478	118784	128880	137881	144247	150748	157526	164370	171234
a. Finale lopende uitgaven	102190	103342	106660	115828	123754	129803	135752	141855	148051	154290
1. Beloning van werknemers	1618	1690	1808	1889	1946	1991	2035	2080	2126	2158
2. Intermediair verbruik en betaalde belastingen	1114	1107	1091	1199	1226	1250	1272	1294	1317	1340
3. Subsidies	4744	4130	3620	3526	3725	3940	4124	4347	4591	4837
4. Sociale uitkeringen	93731	95558	99422	108308	115849	121594	127276	133070	138935	144856
- In geld	66032	64334	66672	72072	77052	80941	84485	88058	91650	95252
- In natura door marktproducenten	27699	31224	32750	36236	38797	40653	42790	45011	47285	49603
5. Overdrachten aan huishoudens en IZW's	808	788	706	883	987	1005	1022	1039	1056	1073
6. Overdrachten aan vennootschappen	164	53	0	0	0	0	0	0	0	0
7. Overdrachten aan het buitenland	11	17	13	23	22	23	24	25	26	27
b. Finale kapitaaluitgaven	470	156	176	187	188	154	156	157	159	161
1. Bruto-investeringen in vaste activa	154	83	89	124	125	91	93	94	96	98
2. Overdrachten aan huishoudens	282	37	34	34	34	34	34	34	34	34
3. Overdrachten aan vennootschappen	34	37	53	29	29	29	29	29	29	29
c. Overdrachten aan andere overheden	10586	10980	11948	12865	13938	14289	14840	15514	16161	16783
1. Inkomensoverdrachten	10586	10980	11948	12865	13938	14289	14840	15514	16161	16783
2. Kapitaaloverdrachten	-0	-0	-0	0	0	0	0	0	0	0
B. Rentelasten	-66	11	11	13	13	13	13	42	130	252
3. Vorderingsaldo	1379	1456	-190	1924	-494	-21	-1406	-2581	-3621	-4700
Brutobesparingen	1906	1648	-145	2141	-234	210	-1169	-2339	-3373	-4445
4. Primair saldo	1313	1467	-179	1937	-481	-8	-1392	-2540	-3491	-4448
<i>p.m. Consumptieve bestedingen</i>	30021	33616	35216	38768	41397	43313	45507	47785	50116	52479

Tabel D.7 Uitsplitsing van de betaalde sociale uitkeringen
Miljoenen euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
I. Gezamenlijke overheid	128128	131625	139932	150965	160295	167984	175209	182753	190425	198066
- In geld	91527	90532	95074	102986	109442	114857	119461	124284	129116	133914
- In natura	36601	41093	44858	47979	50852	53128	55749	58469	61309	64152
II. Sociale zekerheid	93731	95558	99422	108308	115849	121594	127276	133070	138935	144856
A. Sociale uitkeringen in geld	66032	64334	66672	72072	77052	80941	84485	88058	91650	95252
1. Pensioenen	40639	42245	47120	51679	55420	58177	60594	63380	66278	69211
a. Pensioenen van de private sector	33556	34993	39143	43100	46412	48716	50774	53132	55611	58123
- Werknemers	29232	30508	34138	37575	40490	42529	44335	46369	48507	50672
- Zelfstandigen	4020	4190	4699	5211	5599	5857	6102	6421	6755	7097
- Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid	304	295	307	314	323	330	336	342	349	354
b. Pensioenen van de overheidssector	7083	7252	7977	8579	9008	9460	9820	10248	10667	11088
2. Uitkeringen ziekte en invaliditeit	10060	10736	11954	13111	14214	14974	15666	16272	16848	17424
- Werknemers	9468	10112	11232	12286	13301	14008	14648	15208	15739	16276
- Zelfstandigen	592	624	723	825	913	966	1017	1064	1109	1148
3. Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Werkloosheid	10732	8085	6412	6151	6140	6287	6451	6469	6447	6378
a. Werkloosheid	5138	4987	4825	5165	5208	5363	5531	5575	5570	5510
b. Werkloosheid Corona	4248	1979	519	0	0	0	0	0	0	0
c. Werkloosheidsuitkeringen met bedrijfstoeslag	682	520	405	288	208	177	169	147	132	118
d. Loopbaanonderbreking en tijdskrediet	665	599	664	698	725	747	751	748	746	751
5. Arbeidsongevallen	280	280	296	317	337	344	351	359	367	375
6. Beroepsziekten	244	243	252	255	244	243	240	238	235	232
7. Zorgverzekering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8. Faillissementsverzekering/ Overbruggingsrecht	3386	2086	132	-19	13	13	14	14	15	15
9. Overige uitkeringen in geld	691	658	505	578	684	904	1170	1327	1460	1618
B. Sociale uitkeringen in natura	27699	31224	32750	36236	38797	40653	42790	45011	47285	49603
1. Geneeskundige verzorging	27692	31217	32743	36229	38791	40646	42783	45005	47278	49596
2. Overige uitkeringen in natura	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
III. Federale overheid	6722	7672	9743	9041	9172	9779	10171	10596	11019	11421
A. Sociale uitkeringen in geld	6334	6594	7272	8117	8721	9450	9835	10251	10664	11057
1. Pensioenen van de overheidssector	2664	2738	2998	3266	3439	3747	3893	4065	4227	4384
2. Tegemoetkomingen voor gehandicapte personen	1922	2156	2447	2728	2974	3203	3364	3534	3712	3885
3. Sociale overdrachten (terugbetaalbaar belastingkrediet)	906	720	813	998	1110	1294	1324	1347	1365	1376
4. Inkomensgarantie voor ouderen	679	767	824	941	992	997	1042	1091	1142	1192
5. Overige uitkeringen in geld	163	212	190	183	206	210	212	215	218	220
B. Sociale uitkeringen in natura	388	1078	2471	924	451	329	336	345	355	364
1. Geneeskundige verzorging	119	461	230	123	212	97	102	107	112	118
2. Overige uitkeringen in natura	269	617	2242	801	239	232	234	238	242	247
IV. Gemeenschappen en gewesten	24063	24605	26588	28862	30276	31392	32410	33516	34683	35775
A. Sociale uitkeringen in geld	15770	16069	17295	18427	19079	19671	20234	20874	21507	22107
1. Pensioenen van de overheidssector	6259	6414	7013	7612	7992	8334	8650	9045	9421	9781
2. Loopbaanonderbreking en tijdskrediet	88	76	69	66	61	57	56	54	54	55
3. Kinderbijslag	7080	7305	7738	8196	8378	8559	8739	8915	9098	9265
4. Tegemoetkomingen voor gehandicapten	489	428	432	467	491	512	532	552	573	594
5. Sociale overdrachten (terugbetaalbaar belastingkrediet)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Zorgverzekering	304	463	451	451	476	496	515	535	557	581
7. Overige uitkeringen in geld	1550	1383	1592	1636	1682	1713	1743	1772	1803	1834
B. Sociale uitkeringen in natura	8293	8536	9293	10434	11197	11721	12175	12642	13176	13667
1. Geneeskundige verzorging	3652	3754	4248	4067	4335	4574	4824	5080	5355	5628
2. Overige uitkeringen in natura	4642	4782	5045	6367	6862	7147	7351	7562	7821	8039

VOORUITZICHTEN

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
V. Lagere overheid	3612	3790	4179	4755	4997	5219	5352	5570	5788	6014
A. Sociale uitkeringen in geld	3390	3534	3836	4371	4590	4794	4905	5100	5295	5497
1. Pensioenen van de overheidssector	1650	1678	1808	1911	2004	2091	2174	2278	2380	2479
2. Overige uitkeringen in geld	1741	1856	2028	2460	2587	2703	2731	2822	2915	3018
B. Sociale uitkeringen in natura	222	256	343	384	407	425	447	470	493	517

E. Resultaten per bedrijfstak

Tabel E.1 Bruto toegevoegde waarde in volume
Groeivoeten

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Landbouw	-0.6	2.3	-14.2	0.9	10.7	0.8	0.6	0.6	0.5	0.5
2. Energie	-3.8	8.7	-4.0	-4.5	-1.2	0.7	0.7	0.9	1.1	0.6
3. Verwerkende nijverheid	-3.5	1.2	1.8	-1.0	-0.4	1.1	1.0	0.9	0.8	0.7
4. Bouw	-6.1	6.9	-2.4	1.8	1.1	1.9	1.6	1.1	1.5	1.6
5. Verhandelbare diensten	-6.1	8.8	4.3	2.3	1.8	1.7	1.7	1.6	1.6	1.6
a. Vervoer en communicatie	-8.0	3.5	7.1	-2.9	-1.6	1.6	1.8	1.7	1.7	1.6
b. Handel en horeca	-12.3	13.9	4.6	5.0	1.6	0.9	0.9	0.9	0.8	0.8
c. Krediet en verzekeringen	-0.3	1.4	-4.8	-1.7	3.6	1.5	1.2	1.2	1.2	1.1
d. Gezondheidszorg en maatsch. dienstverlening (inclusief dienstencheques)	-12.0	14.3	7.1	2.5	1.6	1.3	1.4	1.4	1.4	1.3
e. Overige marktdiensten (inclusief dienstencheques en PWA-banen)	-2.6	8.3	4.9	3.0	2.3	2.2	2.1	2.1	2.1	2.1
6. Niet-verhandelbare diensten	-0.5	1.3	3.4	1.0	1.0	0.9	0.8	0.8	0.7	0.8
Totaal	-4.8	6.5	3.1	1.4	1.4	1.5	1.4	1.4	1.4	1.3

Tabel E.2 Structuur van de bruto toegevoegde waarde tegen lopende prijzen
In procent van het totaal

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Landbouw	0.8	0.7	0.7	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9
2. Energie	2.9	3.1	3.6	2.6	2.3	2.3	2.3	2.3	2.3	2.3
3. Verwerkende nijverheid	13.5	13.2	13.4	12.6	12.1	12.0	11.8	11.7	11.6	11.5
4. Bouw	5.3	5.4	5.3	5.3	5.3	5.3	5.3	5.3	5.2	5.2
5. Verhandelbare diensten	62.3	63.0	62.4	63.9	64.4	64.5	64.7	64.8	65.0	65.2
a. Vervoer en communicatie	6.7	6.5	6.5	6.4	6.2	6.2	6.3	6.3	6.3	6.3
b. Handel en horeca	12.3	13.1	13.4	14.0	14.1	13.9	13.9	13.8	13.7	13.6
c. Krediet en verzekeringen	6.6	6.4	6.0	6.1	6.4	6.4	6.4	6.4	6.4	6.4
d. Gezondheidszorg en maatsch. dienstverlening (inclusief dienstencheques)	6.7	6.9	6.7	6.7	6.7	6.7	6.8	6.8	6.8	6.8
e. Overige marktdiensten (inclusief dienstencheques en PWA-banen)	30.1	30.1	29.8	30.7	31.0	31.2	31.3	31.5	31.7	32.0
6. Niet-verhandelbare diensten	15.3	14.6	14.5	14.7	14.9	15.0	15.0	15.0	15.0	14.9
Totaal	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Tabel E.3 Investerings in volume
Groeivoeten

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Landbouw	-0.9	2.6	-1.1	3.9	4.5	3.0	0.4	0.4	0.4	0.4
2. Energie	-11.7	-18.2	4.2	11.1	6.2	2.8	-1.7	-0.3	0.9	0.4
3. Verwerkende nijverheid	0.0	6.2	0.3	5.8	2.4	2.8	1.4	0.9	0.9	0.8
4. Bouw	0.8	6.4	0.1	4.1	2.2	3.5	2.4	1.5	2.3	2.4
5. Verhandelbare diensten	-6.7	6.6	0.4	6.4	2.9	3.6	2.1	1.6	2.1	2.2
a. Vervoer en communicatie	-5.3	12.0	-1.4	4.8	3.9	1.9	1.0	-0.9	1.8	1.8
b. Handel en horeca	-13.4	5.8	-3.2	-0.2	3.9	2.7	3.1	2.5	2.0	1.7
c. Krediet en verzekeringen	-4.8	-3.5	5.3	4.6	2.1	2.8	1.5	1.4	1.4	1.4
d. Gezondheidszorg en maatsch. dienstverlening	-6.5	9.0	2.5	4.0	1.5	3.9	2.3	2.0	2.2	2.1
e. Overige marktdiensten (exclusief woongebouwen)	-5.4	6.3	1.1	9.6	2.6	4.5	2.4	2.3	2.4	2.5
6. Woongebouwen	-7.2	6.0	-3.2	-5.7	-3.1	1.9	1.4	1.2	1.5	1.4
7. Niet-verhandelbare diensten	3.4	5.0	1.6	2.1	19.9	-2.7	2.8	-4.6	-0.3	2.8
Totaal	-5.2	5.0	-0.2	3.6	3.1	2.6	1.8	0.8	1.6	1.8

Tabel E.4 Binnenlandse werkgelegenheid
Duizendtallen, jaargemiddelden

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Loontrekkers	4064.0	4132.1	4217.9	4249.1	4268.9	4295.3	4326.7	4356.9	4390.8	4426.2
a. Landbouw	26.8	27.9	28.7	28.0	29.0	29.1	29.8	30.3	30.9	31.4
b. Energie	57.3	57.5	57.4	58.1	59.0	59.0	59.0	59.1	59.2	59.3
c. Verwerkende nijverheid	476.7	477.4	484.2	483.5	479.3	476.4	473.4	471.4	470.0	468.7
d. Bouw	213.6	217.8	220.0	221.4	220.8	221.7	222.8	223.4	224.5	225.6
e. Vervoer en communicatie	274.7	278.2	284.2	287.8	287.1	288.2	289.3	290.6	291.9	293.2
f. Handel en horeca	627.8	627.9	649.1	652.4	653.3	655.6	659.6	661.7	664.3	667.4
g. Krediet en verzekeringen	108.1	106.9	105.5	105.1	105.4	105.2	104.6	104.1	103.6	103.2
h. Gezondheidszorg en maatsch. dienstverlening (inclusief dienstencheques)	572.1	577.3	584.9	594.4	602.6	613.0	623.8	635.2	646.9	658.8
i. Overige marktdiensten (inclusief dienstencheques en PWA-banen)	816.3	854.5	885.0	890.8	898.7	911.3	927.1	942.7	959.4	976.9
j. Niet-verhandelbare diensten	890.6	906.7	918.8	927.9	933.7	935.8	937.2	938.4	940.2	941.8
. Overheid en onderwijs	849.4	864.4	875.9	884.6	889.9	891.9	893.1	894.2	895.7	897.2
. Huispersoneel	41.3	42.3	42.9	43.2	43.8	43.9	44.1	44.3	44.5	44.7
2. Zelfstandigen	834.4	860.1	878.0	887.5	894.5	904.4	917.2	928.9	940.0	950.4
a. Landbouw	33.1	32.7	31.8	30.7	30.1	29.5	29.1	28.5	28.0	27.4
b. Energie	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
c. Verwerkende nijverheid	25.5	26.7	27.2	27.3	27.4	27.5	27.7	27.9	28.0	28.1
d. Bouw	77.8	83.5	86.6	88.2	89.1	90.7	92.9	94.9	97.0	99.1
e. Vervoer en communicatie	11.9	12.4	12.8	12.6	12.5	12.5	12.7	12.8	12.9	13.1
f. Handel en horeca	111.3	115.4	114.9	112.7	110.8	109.2	108.1	107.0	105.8	104.6
g. Krediet en verzekeringen	6.0	5.6	5.5	5.4	5.2	5.1	4.9	4.8	4.6	4.5
h. Gezondheidszorg en maatsch. dienstverlening	85.3	87.5	89.3	90.8	92.2	93.7	95.3	96.9	98.4	100.0
i. Overige marktdiensten	472.4	484.3	497.2	506.2	513.0	521.2	530.9	539.7	548.0	555.7
j. Niet-verhandelbare diensten (onderwijs)	10.6	11.5	12.5	13.1	13.7	14.4	15.2	16.0	16.7	17.4
3. Binnenlandse werkgelegenheid (1+2)	4898.3	4992.3	5095.9	5136.6	5163.4	5199.6	5243.8	5285.8	5330.8	5376.6
a. Landbouw	59.9	60.6	60.5	58.7	59.1	58.7	58.9	58.9	58.9	58.8
b. Energie	57.7	57.9	57.9	58.5	59.5	59.4	59.5	59.6	59.7	59.8
c. Verwerkende nijverheid	502.2	504.1	511.4	510.8	506.7	503.9	501.1	499.3	498.0	496.8
d. Bouw	291.4	301.3	306.6	309.6	309.9	312.3	315.7	318.3	321.5	324.7
e. Vervoer en communicatie	286.6	290.6	297.0	300.3	299.5	300.7	302.0	303.4	304.8	306.3
f. Handel en horeca	739.1	743.3	764.0	765.1	764.1	764.8	767.7	768.6	770.1	772.0
g. Krediet en verzekeringen	114.1	112.6	111.0	110.5	110.7	110.2	109.5	108.8	108.2	107.6
h. Gezondheidszorg en maatsch. dienstverlening (inclusief dienstencheques)	657.4	664.8	674.1	685.2	694.8	706.7	719.1	732.1	745.3	758.8
i. Overige marktdiensten (inclusief dienstencheques en PWA-banen)	1288.7	1338.9	1382.2	1397.0	1411.7	1432.6	1458.0	1482.4	1507.3	1532.6
j. Niet-verhandelbare diensten	901.2	918.2	931.3	941.0	947.4	950.2	952.4	954.4	956.9	959.2
. Overheid en onderwijs	860.0	875.9	888.4	897.8	903.6	906.3	908.3	910.1	912.4	914.5
. Huispersoneel	41.3	42.3	42.9	43.2	43.8	43.9	44.1	44.3	44.5	44.7
<i>p.m. Dienstencheques en PWA-jobs</i>	138.7	139.0	136.9	137.6	137.5	137.9	138.3	138.7	139.1	139.5

Tabel E.5 Arbeidsproductiviteit per uur in de marktbedrijfstakken
Groeivoeten

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Landbouw	-2.1	3.4	-12.4	3.9	10.8	1.7	0.8	1.1	1.2	1.2
2. Energie	-3.8	6.8	-4.2	-5.6	-2.7	0.8	0.6	0.7	0.8	0.5
3. Verwerkende nijverheid	5.7	-5.0	-0.6	-0.6	0.1	1.2	1.3	1.0	1.0	0.9
4. Bouw	-0.2	-3.6	-4.9	-0.1	1.0	1.1	0.4	0.1	0.4	0.5
5. Verhandelbare diensten	5.2	-0.7	-1.4	0.5	1.0	0.4	0.3	0.4	0.4	0.4
a. Vervoer en communicatie	-2.3	-1.1	3.4	-4.1	-1.7	0.9	1.1	1.1	1.1	1.0
b. Handel en horeca	5.1	2.6	-4.1	4.1	1.6	0.7	0.5	0.8	0.7	0.6
c. Krediet en verzekeringen	2.6	1.8	-4.1	-1.5	3.5	1.8	1.8	1.7	1.7	1.7
d. Gezondheidszorg en maatsch. dienstverlening (inclusief dienstencheques)	-9.7	8.5	5.3	0.9	0.2	-0.5	-0.4	-0.4	-0.5	-0.6
e. Overige marktdiensten (inclusief dienstencheques en PWA-banen)	10.9	-3.8	-1.7	0.4	1.1	0.4	0.1	0.2	0.3	0.4
Totaal	4.5	-1.4	-1.7	0.0	0.8	0.6	0.4	0.4	0.5	0.4

Tabel E.6 Nominale arbeidskosten per hoofd in de marktbedrijfstakken
Groeivoeten

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Landbouw	-2.0	-2.2	6.1	7.4	3.6	3.5	2.2	2.1	2.1	2.2
2. Energie	-0.8	2.0	13.0	7.4	3.3	3.4	2.5	2.5	2.5	2.4
3. Verwerkende nijverheid	-3.3	5.5	5.9	7.3	3.9	3.8	2.7	2.6	2.5	2.5
4. Bouw	-5.9	5.7	6.5	7.1	3.3	3.3	2.2	2.2	2.2	2.3
5. Verhandelbare diensten	-3.4	5.0	8.6	8.1	3.9	3.5	2.5	2.4	2.4	2.4
a. Vervoer en communicatie	-1.9	3.8	7.9	7.2	3.9	3.7	2.6	2.5	2.4	2.4
b. Handel en horeca	-8.3	8.3	8.8	6.3	4.0	3.7	2.6	2.5	2.5	2.5
c. Krediet en verzekeringen	-0.0	2.9	6.0	8.0	3.9	3.1	2.6	2.5	2.5	2.5
d. Gezondheidszorg en maatsch. dienstverlening (inclusief dienstencheques)	-0.5	2.2	11.8	10.8	3.9	3.0	2.1	2.1	2.1	2.0
e. Overige marktdiensten (inclusief dienstencheques en PWA-banen)	-2.3	5.4	7.8	8.6	3.9	4.0	3.0	2.8	2.8	2.7
Totaal	-3.5	4.9	8.0	7.9	3.8	3.5	2.5	2.4	2.4	2.3

F. Energieverbruik en broeikasgasemissies

Tabel F.1 Energiebalans
Alle producten, miljoenen ton olie-equivalent

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Primaire productie en recuperatie	13.4	17.4	15.7	13.6	13.3	10.8	6.9	6.9	9.4	9.4
Invoer	76.9	81.2	82.1	83.5	83.3	84.0	87.9	88.3	86.3	86.2
Uitvoer	31.7	35.6	37.8	38.2	37.9	37.8	39.2	39.3	38.6	38.4
Voorraadveranderingen	-0.7	1.3	-0.3	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2
Bruto beschikbare energie	57.8	64.4	59.7	58.7	58.4	56.7	55.3	55.6	56.9	56.9
Bunkers internationale scheepvaart	6.4	7.6	7.6	7.6	7.7	7.9	8.1	8.3	8.5	8.8
Bruto binnenlandse consumptie	51.4	56.8	52.0	51.0	50.7	48.8	47.2	47.3	48.3	48.2
Bunkers internationale luchtvaart	1.2	1.5	1.8	1.8	1.8	1.8	1.9	1.9	2.0	2.0
Totaal energie-aanbod	50.2	55.3	50.3	49.3	48.9	47.0	45.3	45.4	46.4	46.1
Transformatie input	55.9	63.7	60.8	58.5	58.0	55.9	54.1	54.1	55.3	55.2
Transformatie output	46.5	52.1	49.8	49.3	49.4	49.1	49.1	49.3	49.7	49.9
Consumptie van de energiesector	2.3	2.4	2.2	2.1	2.1	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2
Verlies door distributie	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
Energie beschikbaar voor eindverbruik	38.2	40.9	36.8	37.7	37.8	37.8	37.9	38.1	38.2	38.3
Niet-energie-eindverbruik	7.1	7.5	6.5	8.2	8.6	8.7	8.9	9.0	9.1	9.2
Totaal energie-eindverbruik	30.9	33.2	30.4	29.7	29.5	29.3	29.2	29.3	29.3	29.3
Industrie	10.0	10.6	9.6	9.1	9.0	8.9	8.8	8.8	8.9	8.9
Transport	7.7	8.5	8.7	8.7	8.5	8.4	8.4	8.4	8.4	8.4
Diensten en gezinnen	13.2	14.1	12.1	12.0	12.0	12.0	12.0	12.0	12.0	12.0
Statistisch verschil	0.2	0.2	-0.1	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2

Tabel F.2 Broeikasgasemissies
Mt CO₂-equivalenten

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Energie	78.2	81.3	76.4	73.3	72.4	73.4	78.2	77.7	73.5	71.7
1A. Verbranding van brandstoffen	77.5	80.7	75.7	72.7	71.8	72.8	77.6	77.0	72.8	71.1
1A1. Transformatiesector	19.0	18.2	18.5	16.5	17.1	18.8	24.1	23.8	20.0	18.8
1A2. Industrie	13.3	14.1	12.6	11.9	11.3	10.8	10.6	10.6	10.5	10.3
1A3. Transport	21.7	23.9	24.2	24.3	23.7	23.5	23.4	23.3	23.2	23.0
1A4. Andere sectoren	23.4	24.4	20.4	19.9	19.6	19.5	19.4	19.3	19.1	18.9
1A5. Andere	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
1B. Vluchtige emissies	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
2. Industriële processen	18.4	18.2	16.9	16.2	15.8	15.4	15.1	14.8	14.5	14.2
3. Landbouw	9.5	9.4	9.1	9.1	9.1	9.0	9.0	8.9	8.9	8.8
5. Afval	1.3	1.3	1.2	1.1	1.1	1.0	1.0	0.9	0.9	0.9
Totaal	107.4	110.2	103.6	99.7	98.3	98.9	103.3	102.3	97.7	95.6

5.2. Definitie van de HERMES-bedrijfstakken

Benaming van de bedrijfstak	NACE-BEL2008 (A38)
1. Landbouw	Landbouw, bosbouw en visserij (AA)
2. Energie	Vervaardiging van cokes en geraffineerde aardolieproducten (CD) + Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht (DD) + Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering (EE)
3. Verwerkende nijverheid	Winning van delfstoffen (BB) + Vervaardiging van voedingsmiddelen, dranken en tabaksproducten (CA) + Vervaardiging van textiel, kleding, leer en producten van leer (CB) + Houtindustrie, vervaardiging van papier en papierwaren, drukkerijen (CC) + Vervaardiging van chemische producten (CE) + Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten (CF) + Vervaardiging van producten van rubber en kunststof en van anderen niet-metaalhoudende minerale producten (CG) + Vervaardiging van metalen in primaire vorm en van producten van metaal, exclusief machines en apparaten (CH) + Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten (CI) + Vervaardiging van elektrische apparatuur (CJ) + Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen n.e.g. (CK) + Vervaardiging van transportmiddelen (CL) + Vervaardiging van meubelen en overige industrie, reparatie en installatie van machines en apparaten (CM)
4. Bouw	Bouwnijverheid (FF)
5. Marktdiensten	
a. Vervoer en communicatie	Vervoer en opslag (HH) + Telecommunicatie (JB)
b. Handel en horeca	Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen (GG) + Verschaffen van accommodatie en maaltijden (II)
c. Krediet en verzekeringen	Financiële activiteiten en verzekeringen (KK)
d. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	Menselijke gezondheidszorg (QA) + Maatschappelijke dienstverlening (QB)
e. Overige marktdiensten	Uitgeverijen, audiovisuele diensten en uitzendingen (JA) + Informaticadiensten en dienstverlenende activiteiten op gebied van informatica (JC) + Exploitatie van en handel in onroerend goed (LL) + Rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening, hoofdkantoren, adviesbureaus, architecten en ingenieurs, technische testen en toetsen (MA) + Speur- en ontwikkelingswerk op wetenschappelijk gebied (MB) + Reclamewezen en marktonderzoek; overige gespecialiseerde wetenschappelijke en technische activiteiten (MC) + Administratieve en ondersteunende diensten (NN) + Kunst, amusement en recreatie (RR) + Overige diensten (SS)
6. Niet-verhandelbare diensten	
a. Overheidsadministratie en onderwijs	Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen (OO) + Onderwijs (PP)
b. Huishoudelijke diensten	Huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik (TT)

Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut die beleidsrelevante studies en vooruitzichten maakt over economische, socio-economische en milieuvraagstukken. Daarnaast bestudeert het de integratie van die vraagstukken in een context van duurzame ontwikkeling. Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen.

De werkzaamheden van het FPB worden steeds gekenmerkt door een onafhankelijke benadering, transparantie en aandacht voor het algemeen welzijn. De kwaliteit van de gegevens, een wetenschappelijke methodologie en de empirische geldigheid van de analyses staan daarbij centraal. Tot slot zorgt het FPB voor een ruime verspreiding van de resultaten van zijn werkzaamheden en draagt zo bij tot het democratisch debat.

Het Federaal Planbureau is EMAS en Ecodynamische Onderneming (drie sterren) gecertificeerd voor zijn milieubeheer.

Belliardstraat 14-18, 1040 Brussel

+32-2-5077311

www.plan.be

contact@plan.be

Overname wordt toegestaan, behalve voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding.

Verantwoordelijke uitgever: Baudouin Regout

Wettelijk Depot: D/2024/7433/27